

Bases per a la protecció del

PAV

PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS

Preàmbul

CAPÍTOL I: MEMÒRIA

Diagnosi socioeconòmica i ambiental
Justificació de la proposta
Objectius generals

CAPÍTOL II: DELIMITACIÓ I ORDENACIÓ TERRITORIAL

Delimitació orientativa
Classificació de les àrees del parc
Classificació de la xarxa viària al parc
Classificació dels equipaments i construccions
Esquema de síntesi

CAPÍTOL III: EIXOS ESTRATÈGICS DE GESTIÓ

Eix estratègic per a la sostenibilitat ambiental
Eix estratègic d'equipaments i infraestructures agroramaderes
Eix estratègic social i cultural

CAPÍTOL IV: ÒRGAN RECTOR I FINANÇAMENT

Òrgan Rector del Parc Agrícola de Vallès
Bases per al finançament del Parc Agrícola del Vallès

Consideració final
Annex cartogràfic

VALLÈS, novembre de 2004

Preàmbul

La Plana del Vallès s'ha caracteritzat històricament per la diversitat de terres de conreu i per la bellesa dels seus paisatges, que combinen sàviament masies, camps, boscos i rius. En aquest paisatge històric del Vallès l'agricultura ha tingut un paper destacat. En l'actualitat, el mosaic paisatgístic de la Plana del Vallès és especialment valorat pels ciutadans com a lloc d'esbarjo i contrapunt de l'entorn urbà en el qual vivim, afegint així un nou valor, ara ambiental, al valor històric i agrícola de la comarca. Avui podem constatar un ampli consens social sobre la necessitat de la seva preservació com espai agroforestal. Una necessitat sorgida per la percepció clara de l'amenaça que suposa l'actual expansió urbanística. Un exemple d'aquesta inquietud social pel futur dels espais agroforestals naturals de la Plana del Vallès ha estat el recent Manifest de St. Celoni per al Reconeixement de les Vies Verdes del Vallès. Aquest manifest parteix d'una reflexió prèvia de diversos especialistes coneguda com a Manifest d'Olot per a la Salvaguarda de la Connectivitat Ecològica i Paisatgística de Catalunya. En aquesta direcció, destaca la petició de la SEO/BirdLife de considerar la plana com a Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA). Cal recordar que els hàbitats més amenaçats a Europa són precisament els oberts mediterranis, on l'activitat agrícola ha estat un factor determinant en la configuració d'aquests paisatges. Cal, doncs, optar decididament per la gestió agrícola dels espais oberts de la plana i incorporar-hi els nous coneixements ambientals adquirits, la defensa del patrimoni natural i històric, i el foment d'un ús social racional com espai de lleure.

Aquest document titulat **BASES PER A LA PROTECCIÓ DEL PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS** és una proposta que defineix un model de protecció, ordenació i gestió dels espais agrícoles del Vallès basat en quatre instruments bàsics. Els dos primers plantegen l'ordenació i protecció de l'espai obert de la plana en dos àmbits del planejament. El primer seria el futur Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) i un segon de més precís es faria a través d'un Pla Especial del Parc Agrícola del Vallès (PEPAV). La gestió del Parc Agrícola del Vallès es delimitaria des d'un Conveni que crearia un Consorci entre les diverses administracions públiques implicades i els propietaris agrícoles. El Consorci del Parc Agrícola del Vallès seria l'encarregat d'elaborar finalment el Pla de Desenvolupament i Gestió del Parc Agrícola. Consorci i Pla de Desenvolupament i Gestió completen els instruments proposats en les Bases.

L'objectiu de les Bases per a la protecció del PAV és explicitar en quins àmbits de la planificació territorial cal que es fonamentin i quines pautes de gestió cal aplicar als espais agrícoles, forestals i fluvials, així com al patrimoni natural i històric existent. La finalitat última és, sens dubte, obtenir un Vallès amb una estructuració territorial més racional i sostenible, que garanteixi la futura conservació dels seus espais naturals. Això només serà possible amb la incorporació d'aquest projecte a l'ordenació territorial del Vallès.

Els projectes d'ordenació territorial han de partir d'una anàlisi prèvia de l'àmbit que volen ordenar i gestionar, ja que és només des del coneixement de la realitat social i ambiental que es pot fer una planificació acurada. Cal, doncs, que un projecte com el Parc Agrícola del Vallès disposi d'una diagnosi social, econòmica i ambiental. En aquest sentit, cal assenyalar que el 21 de juliol del 2004 va entrar en vigor la Directiva 2001/42/CE del Parlament Europeu i del Consell, reguladora de l'Avaluació Ambiental Estratègica (AAE) de plans i programes. Aquesta directiva ha d'afectar al futur Pla Territorial Metropolità (PTMB), ja que és el tipus de pla al qual s'adreça. També és raonable que el Pla Especial del Parc disposi d'una diagnosi inicial més específica. Aquesta anàlisi ha d'anar en la línia exposada pel Programa de Seguiment de la Biodiversitat (3.1.2), l'Estudi Social i Econòmic del Parc (4.3.2) i l'Inventari del Patrimoni Històric i Antropològic de la Plana del Vallès (3.3.2). La diagnosi que s'exposa en aquestes Bases té l'objectiu d'apuntar i recordar els principals problemes detectats a la Plana del Vallès.

1.1 LA DIAGNOSI SOCIOECONÒMICA I AMBIENTAL

1.1.1 SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ GEOGRÀFICA

La Plana del Vallès és el nom que rep la part de la Depressió Pre-litoral Catalana inclosa a les comarques del Vallès Occidental i del Vallès Oriental. Al Nord i a l'Oest limita amb la Serralada Prelitoral, i al Sud i a l'Est, amb la Serralada Litoral. És en aquesta depressió on s'ubica la proposta de Parc Agrícola del Vallès.

La Plana del Vallès fou originada durant el cicle geomorfològic alpí, per l'enfonsament del bloc de la plana respecte dels blocs de les serralades Litoral i Pre-litoral. Els sòls estan constituïts principalment per materials sedimentaris del Terciari Superior, si bé a l'entorn dels cursos fluvials trobem planes al·luvials constituïdes per dipòsits sedimentaris del Quaternari, que són especialment òptims per a l'activitat agrícola. El relleu es caracteritza per l'alternança de planes al·luvials i serratalls interfluvials de poca altitud i forma arrodonida. Tot i que algunes zones drenen cap a la Tordera i al Llobregat, la major part de la Plana del Vallès pertany a la conca del Besòs, el qual representa el col·lector terminal d'un conjunt de rius que neixen a l'esmentada serralada. Els rius vallesans presenten un règim hidrològic mediterrani: el seu cabal normalment és escàs i presenta considerables oscil·lacions temporals, solen patir un fort estiatge i poden experimentar importants crescudes després d'episodis de pluges copioses.

La vegetació natural pertany al domini de l'alzinar litoral, amb certa importància de les rouredes a les fondalades i de la sureda a l'extrem NE. A finals del segle XIX la fil·loxera va acabar amb el paisatge dominat per les vinyes. Una ràpida progressió de les pinedes colonitzadores de terres abandonades i l'acció humana han afavorit que bona part dels alzinars hagin estat substituïts per pinedes de pi blanc, pi pinyer o pi pinastre. Altrament, cal destacar que a l'entorn dels cursos fluvials s'hi troben diferents

formacions de caducifolis de ribera. El paisatge de la plana està configurat per un mosaic on alternen boscos, conreus i nuclis urbans; un estudi de l'ADENC estimava que, l'any 1994, els sòls forestals representaven el 33% de la superfície de la plana; els agrícoles, el 35%, i els urbans el 31%.

Avui la plana vallesana és un espai altament urbanitzat amb una població que supera el milió de persones. Per tant, s'hi ha desenvolupat un creixement urbà molt important i amb un considerable grau de dispersió.

1.1.2 SÍNTESE SOCIOECONÒMICA I AMBIENTAL DE LA PLANA

Problemàtica urbanística

L'accelerat procés d'urbanització de la plana s'ha caracteritzat per les baixes densitats i la dispersió residencial, juntament amb un desenvolupament lineal dels polígons industrials al llarg de les principals vies de comunicació. Les problemàtiques més destacades que comporta aquest model en l'àmbit urbà són les següents:

- Les baixes densitats residencials comprometen la viabilitat de les inversions socials per la falta d'una massa crítica de ciutadans en aquestes àrees.

- La dispersió urbana i la xarxa de polígons industrials associada a les carreteres, està generant una gran demanda d'infraestructures viàries que porten al seu torn més ocupació del sòl. En aquest sentit, es constata fàcilment com totes les carreteres i autopistes han generat incontroladament nous creixements urbanístics.

- L'elevada mobilitat d'aquest model incrementa els costos socials del transport, augmenta la contaminació atmosfèrica local i global (efecte hivernacle), porta a una escassa eficiència en la despesa energètica en la funció de mobilitat, i a una pèrdua de temps en els embussos de trànsit. Si continua l'actual expansió de la xarxa viària, la contaminació atmosfèrica local podria esdevenir problemàtica. Cal recordar que el clima mediterrani del Vallès comporta freqüents períodes d'anticicló que estanca les masses d'aire i els seus contaminants.

- Finalment, aquest augment global de la superfície urbanitzada a la Plana del Vallès incrementa perillosament el risc d'inundacions en força punts del fons de la cubeta del Vallès. Alguns estudis fets a la Vall del Mogent, posen de manifest l'escurçament del temps de retorn dels períodes d'inundació, per causa de la major canalització superficial de l'aigua de pluja i per tant, de la menor infiltració d'aquesta a la terra. Cal fixar l'atenció especialment en la zona de Cerdanyola (per la concentració que es dona amb la Riera de Sant Cugat i la Riera Seca), la creixent impermeabilització de la Riera de Caldes i la xarxa d'urbanitzacions de la Vall del Tenes.

Problemàtica agrícola i ramadera

Diverses són les problemàtiques detectades en relació a l'agricultura. En detalllem a continuació les més significatives.

- La superfície agrícola de la plana ha anat disminuint de manera accelerada durant els darrers vint anys, fet associat bàsicament a la substitució dels conreus per sòls edificats, sobretot residencials i industrials. L'expansió urbana, a més, està ocupant les millors terres de conreu, aquelles on la rendibilitat econòmica seria més alta perquè s'hi podrien fer productes més directament comercialitzables com els d'horta. En aquest sentit, destaca la pèrdua de zones especialment productives com la Vall del Mogent entre Martorelles i Sta. Agnès de Malanyanes o el Pla de Llerona.

- La contaminació de l'aigua i els abocadors incontrolats. La baixa qualitat de l'aigua d'algunes rieres és responsabilitat tant de l'agricultura com de la xarxa d'urbanitzacions construïda entre els anys 70 i 80. Moltes d'aquestes no han tingut, fins els darrers anys, ben resolt el tractament de les seves aigües residuals. Cal no oblidar, també, la contaminació que encara es produeix degut a l'activitat industrial i els abocadors no controlats domèstics.

- L'accelerat procés d'ocupació urbanística i les constants requalificacions de les àrees agrícoles com a sòl urbanitzable que duen a terme els ajuntaments de la plana, està portant una gran inseguretats jurídica per al pagès sobre l'ús futur del sòl. Aquesta inseguretats no ajuda a generar la necessària confiança en la viabilitat temporal de les explotacions, element bàsic per apostar per la seva dinamització.

- Cal constatar també que els propietaris agrícoles de la plana són d'edat elevada i que en algunes zones la superfície d'explotació és reduïda; la conjugació d'aquests dos factors comporta, en aquests casos, considerables dificultats en la modernització de les explotacions agrícoles. A més, l'elevat preu del sòl agrícola a causa de la pressió urbanística, impedeix que els agricultors puguin optar per una estratègia d'engrandir la superfície d'explotació per tal d'amortitzar les inversions fetes en la seva modernització; i a més, un problema afegit és l'elevat nivell d'arrendament del total de les terres que es treballen en força explotacions. Aquest fet, comporta inseguretats del masover pagès pel risc que el propietari vengui els camps agrícoles arrendats.

- Alguns projectes de parcs agrícoles o rurals desenvolupats o en procés, com el Parc Rural de Gallecs o el Parc Agrícola del Rodal de Sabadell, són de dimensions insuficients per poder regenerar, per si mateixos, el teixit social agrari de la comarca.

- Les zones agrícoles existents pateixen una disminució de la diversitat de cultius, amb una clara tendència cap al monocultiu cerealista, processos d'intensificació agrícola i l'ús intensiu d'adobs i biocides, aquests darrers bàsicament en els cultius d'horta. La disminució de la diversitat de conreus, la destrucció de marges de conreu i la intensificació agrícola tenen uns importants efectes deleteris sobre el nostre patrimoni biològic, la qualitat de l'aigua i l'erosió dels sòls.

- Finalment, cal assenyalar que hi ha pocs incentius econòmics i suport tècnic per part de l'administració pública al professional de l'entorn rural, el pagès.

Problemàtica ecològica

Els sistemes naturals presents a la Plana del Vallès es veuen afectats actualment per nombroses actuacions humanes que comprometen la seva viabilitat. Entre aquests fenòmens, cal destacar la destrucció dels ecosistemes associats als cursos fluvials i l'abandonament de l'activitat agrícola; tanmateix l'expansió urbanística i la construcció de noves infraestructures viàries són actualment els fenòmens que tenen un impacte més perniciosos per a la integritat i viabilitat temporal d'aquest patrimoni biològic.

El fet que l'expansió urbanística i la construcció de noves infraestructures viàries constitueixi hores d'ara el principal procés de degradació del patrimoni biològic, rau en les següents consideracions:

- Elevada magnitud de la superfície afectada. Actualment els sòls urbanitzats superen el 32% de la superfície de la plana i gairebé tots els municipis impulsen projectes per tal d'incrementar el seu sòl edificable. D'altra banda, els projectes de noves infraestructures viàries també impliquen una pèrdua considerable de sòls agrícoles i forestals.

- Irreversibilitat. A diferència de les alteracions del medi que no comporten la pavimentació del terreny, les actuacions de caire urbanístic gairebé sempre esdevenen transformacions permanents sobre el territori.

- Drasticitat de l'impacte directe. Els processos urbanístics substitueixen medis d'elevada riquesa i diversitat, com els agrícoles i els forestals, per altres amb un valor biològic molt inferior. La pèrdua dels espais més agrícoles, bàsics per al manteniment de la biodiversitat, és especialment greu en ser complementaris dels espais forestals de les serralades.

- Fragmentació de la continuïtat natural. El processos urbanístics i les infraestructures viàries obstaculitzen la continuïtat natural de les poblacions de les diferents espècies biològiques i en conseqüència generen poblacions isolades, les quals presenten problemes de viabilitat temporal motivats tant per factors intrínsecament poblacionals (estocasticitat demogràfica, deriva genètica i disfunció social), com per factors que impliquen alteració del seu hàbitat (catàstrofes naturals i epidèmies). Actualment, llevat dels estrets passants de les lleres del Ripoll, la Riera de Caldes, el Tenes i el Congost, només queden aproximadament 3 km, fraccionats en quatre trams, lliures d'urbanització al llarg dels 65 km de l'AP-7 al seu pas pel Vallès. Al mateix temps, la xarxa fluvial del Besòs està quedant aïllada dels seus espais agroforestals veïns. Les infraestructures i el creixement urbanístic han reduït aquests rius a mers col·lectors de desguàs en molts trams.

Taules d'usos del sòl (ha).

1982	Sup. forest.	Sup. agric.	Nº d'explot.	Sup. urba.
Vallès Occidental	37.400	10.216	1.654	9.600
Vallès Oriental	57.122	17.431	3.504	5.550
1999	Sup. forest.	Sup. agric.		Sup. urba.
Vallès Occidental	32.247	7.483	518	18.368
Vallès Oriental	57.378	13.285	1.136	13.298

Elaboració pròpia. Dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya i del Centre de la Propietat Forestal

1.2 JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA

De la diagnosi socioeconòmica i ambiental es desprenen especialment els següents fets que justifiquen àmpliament la proposta que en els capítols posteriors es detallarà:

- Els riscos creixents d'inundabilitat per la pavimentació i les pluges torrencials, als quals estan sotmeses les ciutats del fons de la cubeta del Vallès, fa necessari definir uns separadors urbans o vies verdes de la màxima amplitud possible entre les grans àrees urbanes que assegurin un no increment de l'escolament superficial de l'aigua de pluja.

- Donat que els espais d'interès natural protegits es troben ubicats en les serralades predominantment forestals del Vallès, s'hauran de protegir també del procés urbà els àmbits oberts i agrícoles de la plana si no es vol perdre una part significativa de la biodiversitat del conjunt de la comarca. Es reconeix així l'especificitat dels espais agrícoles i la funció de complementarietat, insubstituïble, respecte de les àrees forestals.

- Donat que la gestió agrícola és bàsica per mantenir aquesta diversitat en els espais oberts, s'ha d'actuar amb polítiques de suport a aquesta activitat econòmica, tot cercant el compromís entre la funció de producció agrícola i les funcions ambientals. Aquestes polítiques no hauran d'oblidar que els pagesos són professionals dedicats a l'agricultura i a la ramaderia.

- Donada la necessitat de mantenir les connexions biològiques per a la viabilitat futura dels espais naturals de la plana, i tenint present que l'expansió urbanística pràcticament només ha deixat operatius per a aquesta funció els rius, s'ha d'actuar sobre el sistema fluvial del Besòs per millorar la seva qualitat, així com sobre la xarxa viària per permeabilitzar-la al trànsit de fauna en aquells passants agroforestals encara operatius.

Així doncs, es justifica plenament la necessitat d'una proposta de gestió i planificació específica per als espais oberts de la Plana del Vallès, que integri els camps, boscos i rius de la plana, així com el patrimoni històric existent, tot reconeixent la triple funció que han de desenvolupar: la funció de producció agrícola, la funció de protecció dels valors naturals i ambientals i l'ús social educatiu i de lleure. Per tant es proposa, per resoldre el conjunt del problemes detectats i en un marc territorial integrat, la creació del Parc Agrícola del Vallès (PAV). La seva concreció s'ha de fer a través d'un Pla Especial del Parc Agrícola. La seva garantia jurídica s'ha de fonamentar en el seu reconeixement en la planificació sectorial i parcial que emana del Pla Territorial General de Catalunya. La necessitat d'un projecte de la magnitud del que es presenta, es veu reforçada per la insuficiència que tenen els actuals projectes desenvolupats a la plana per mantenir l'activitat agrícola en el futur. Només cal recordar que el Parc Agrícola de Milà o la "Y" de Grenoble són parcs que oscil·len entre les 35.000 i 45.000 ha.

1.3 OBJECTIUS GENERALS DE LES BASES PER A LA PROTECCIÓ DEL PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS

Els objectius fonamentals de les **BASES PER A LA PROTECCIÓ DEL PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS** són la salvaguarda dels valors agrícoles i estètics del paisatge rural vallesà, la conservació i enriquiment de la diversitat biològica de la plana i la protecció i divulgació del seu patrimoni històric i arqueològic. Per tal d'assolir aquestes fites cal considerar els següents objectius sectorials:

Referents a la delimitació i l'ordenació territorial

- Assegurar la qualificació de sòl no urbanitzable d'especial protecció i amb caràcter supramunicipal, a través del Pla Territorial Metropolità de Barcelona, per als àmbits integrants del Parc Agrícola del Vallès. Aquesta qualificació ha de ser la plena garantia jurídica de la no ocupació urbanística d'aquests espais.

- Donar les directrius bàsiques per a l'elaboració d'un Pla Especial per al parc i inserir-lo dins la planificació territorial parcial i sectorial de Catalunya. Les directrius del Pla Especial han de permetre simplificar la gran quantitat de classificacions urbanístiques.

- Evitar una major fragmentació dels espais naturals de la plana provocada per noves implantacions urbanes o infraestructures, per tal de garantir la continuïtat paisatgística i de les poblacions biològiques.

Referents a la gestió i el desenvolupament

- Considerar el manteniment de l'activitat agrícola com l'element fonamental per a la conservació del nostre patrimoni natural. Això implica fomentar una activitat agrícola diversificada i que incorpori els paràmetres de sostenibilitat i respecte als valors

naturals. Aquest objectiu implica el foment d'una agricultura i ramaderia que premii la qualitat sobre la quantitat.

- Promoure una gestió forestal que prengui en consideració la regeneració natural del bosc, el manteniment de la seva riquesa florística i la problemàtica dels incendis forestals.

- Recuperar la qualitat ecològica dels cursos fluvials, fonamentada en la millora de la qualitat de les seves aigües i en la regeneració de la vegetació de ribera. Aquest objectiu comporta una gestió integral de la conca del Besòs.

- Fomentar la integració paisatgística de les zones urbanes amb l'espai rural, i alhora, mitigar l'efecte de barrera biològica dels espais urbans, mitjançant un disseny continu i coherent de les zones verdes que aprofiti les formacions forestals pròpies de la comarca .

- Promoure la recerca i la formació en el camp de l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura com a mecanisme de promoció i desenvolupament de l'activitat agrària.

- Promoure la difusió i la comercialització dels productes del Parc Agrícola.

- Difondre i preservar els valors ambientals, socials i el patrimoni cultural i arqueològic existent, entesos no només com a elements enriquidors culturalment, sinó també com a elements de qualitat de vida de la ciutadania.

- Dinamitzar i corresponsabilitzar la societat civil en la defensa i preservació dels espais agroforestals de la plana.

Referents al finançament i l'organització administrativa

- Donar suport econòmic i reconeixement al pagès en la seva activitat professional al camp.

- Definir un model d'organització administrativa del parc que tingui en compte la realitat social en la composició dels seus òrgans de gestió, la necessitat d'un marc de gestió global i la realitat territorial de les vies verdes com a entitats de gestió local.

CAPÍTOL II: Delimitació i Ordenació Territorial

El capítol II defineix els instruments legals d'ordenació territorial i protecció urbanística necessaris per assolir els objectius generals d'aquestes Bases, que en resum és la protecció dels espais agrícoles, forestals i fluvials de la Plana de Vallès. En aquestes Bases es proposa un doble instrument legal amb caràcter normatiu de protecció. El primer és el futur Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) i el segon, i posterior a aquest, és el Pla Especial del Parc Agrícola del Vallès (PEPAV). Aquest darrer ha de ser un desplegament de la normativa i delimitacions bàsiques fetes prèviament en el PTMB. Aquest esquema ja ha estat assajat en la pròpia àrea metropolitana i també a nivell de tot Catalunya. Així, el Pla General Metropolità de Barcelona del 1976 amb caràcter normatiu, delimita un àmbit a la Serra de Collserola com a Parc Forestal, cosa que posteriorment es desenvolupa en el Pla Especial d'Ordenació i Protecció del Medi Natural de Collserola aprovat el 1987. L'any 1992 s'aprovava el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) que elabora una normativa bàsica i fa una delimitació indicativa dels 144 Espais d'Interès Natural proposats. Posteriorment s'han anat desenvolupant els Plans Especials de Delimitació o de Protecció del Medi Natural i del Paisatge.

2.1 DELIMITACIÓ ORIENTATIVA

És un element ineludible de tot projecte d'ordenació i gestió territorial conèixer el seu espai físic d'aplicació. Aquest espai obert, però, ha de quedar delimitat de manera indicativa i com a espai agrícola pel Pla Territorial Metropolità de Barcelona en fase d'elaboració. Finalment el Pla Especial del Parc Agrícola en donarà la delimitació definitiva. En tota la superfície del parc cal consolidar la qualificació de sòl no urbanitzable. Aquesta mesura és coherent amb la vocació d'espai obert que té el Parc Agrícola. En aquestes Bases es dona una delimitació orientativa dels espais de la plana vallesana que ha d'abastar el P.A.V.

2.1.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- La delimitació definitiva del parc ha de servir com a garantia jurídica que aquests espais són no urbanitzables, allunyant així els interessos especuladors sobre el sòl.
- La millora de les condicions econòmiques del mercat del sòl agrícola a través de la qualificació de sòl no urbanitzable. Aquesta situació hauria de comportar un engrandiment de les explotacions en superfície. Una major superfície per explotació podria afavorir en algunes parcel·les un sistema de rotació de cultius i una agricultura menys intensiva, que defugui els latifundis de monocultiu.
- Definir amb claredat l'àrea compresa pel Parc Agrícola, i per tant, les zones on la normativa que se'n deriva tindrà vigència.

2.1.2 PROPOSTA ORIENTATIVA DE DELIMITACIÓ

D'una manera orientativa es proposa la inclusió de les següents Vies Verdes en el Parc Agrícola del Vallès.

Via Verda St. Llorenç – Collserola

Delimitació. Aquest connector neix al nord al Parc Natural de St. Llorenç del Munt i baixa vers al sud fins el Parc de Collserola per la carena interfluvial que separa la conca del Llobregat del Besòs. Inclou àrees dels següents municipis: Castellar del Vallès, Terrassa, Sabadell, St. Quirze del Vallès, Rubí, St. Cugat del Vallès i Cerdanyola.

Significació. Aquest connector biològic uneix els dos espais PEIN del Vallès Occidental, tal com ja suggereix el seu nom, per la carena interfluvial que separa el Besòs del Llobregat. A més del seu valor com a corredor biològic, destaca per ser un separador urbà entre l'àrea de Terrassa – Rubí – St. Cugat i la de Sabadell – Barberà – Cerdanyola.

Via Verda de Farell – Marina

Delimitació. A grans trets és l'espai comprès entre el Ripoll i la Riera de Caldes en els seus límits de ponent i llevant. Al nord arriba fins als peus de la Serralada Prelitoral i al sud fins al Besòs. Inclou àrees dels següents municipis: Castellar del Vallès, Sentmenat, Caldes de Montbui, Sabadell, Polinyà, Palau Solità i Plegamans, Barberà del Vallès, Ripollet, Montcada i Reixac, Sta. Perpètua de Mogoda i la Llagosta.

Significació. Aquest connector uneix quatre espais PEIN, Collserola, Serra de Marina, Sant Llorenç del Munt i l'Obac, i Gallifa. Té també en el Ripoll un element fluvial connector de primer ordre.

Via Verda Bertí – Gallecs

Delimitació. Al nord neix al peu dels Cingles del Bertí i arriba al sud fins el sistema urbà de Mollet – Parets del Vallès – Lliçà de Vall. A llevant limita per la carena interfluvial del Congost i el Tenes i per ponent per la Riera de Caldes. Inclou àrees dels següents municipis: Caldes de Montbui, Bigues i Riells, l'Ametlla del Vallès, Canovelles, Lliçà d'Amunt, Lliçà de Vall, Palau Solità i Plegamans, Parets del Vallès, Mollet i Sta. Perpètua de Mogoda.

Significació. És un element essencial del connector ecològic Selva – Penedès, especialment el sector nord d'aquesta via verda.

Via Verda Tagamanent – Céllecs

Delimitació. S'estén a ponent fins a la carena interfluvial dels rius Congost i Tenes i els nuclis de Granollers i les Franqueses, al nord fins al peu del Montseny, a llevant fins a la vall de la riera de Vilamajor i al sud fins al peu de la Serralada Litoral. Inclou àrees dels següents municipis: L'Ametlla del Vallès, La Garriga, Cànoves i Samalús, Les Franqueses del Vallès, Canovelles, Cardedeu, La Roca del Vallès, Llinars del Vallès, Montornès del Vallès, Vilanova del Vallès, St. Pere de Vilamajor i St. Antoni de Vilamajor.

Significació. Aquest connector ecològic permet unir els PEIN de la Conreria – Sant Mateu – Céllecs, el Montnegre – Corredor i el Montseny. Té a més uns elements fluvials de primer ordre com són els rius Mogent i Congost (amb la riera de Carbonell) que neixen en ple Parc Natural del Montseny.

Sistema Fluvial del Besòs

Delimitació. El formen el sistema fluvial detallat en la proposta d'Àmbits d'Interès Fluvial. Aquesta delimitació és especialment important ja que les disposicions vigents en

matèria d'aigües i cursos fluvials no es poden concretar fins que no es faci la delimitació del Domini Públic Hidràulic, les zones de policia i les de servitud.

Significació. El sistema fluvial del Besòs és un dels elements amb major potencial de riquesa biològica i, per a algunes vies verdes, l'únic element de connectivitat. El Besòs, el Ripoll, la Riera de Caldes, el Tenes, el Congost i el Mogent – Riera de Cànoves delimiten un arc fluvial que connecta les serralades Prelitoral i Litoral.

Per conèixer amb més detall la proposta orientativa de delimitació cal consultar l'Annex Cartogràfic i la toponímia també orientativa del següent apartat (2.2).

2.2 CLASSIFICACIÓ DE LES ÀREES DEL PARC

En aquest apartat de les Bases, es fa una proposta de la classificació que ha de contenir el PTMB en l'àmbit de delimitació indicativa que correspondria al futur Parc Agrícola. També un esquema de les categories que han de figurar en el Pla Especial. Respecte al PTMB, la classificació proposada està feta a partir d'un ús preponderant al qual dona la funció de matriu, i a la resta d'usos se'ls assigna la funció de fragments. Cada Àmbit d'Interès Bàsic (A.I.B) de la classificació ha d'anar acompanyat de la seva normativa corresponent. Finalment, s'esbossen altres mesures d'ordenació territorial que han de ser coherents amb el PTMB i el PEPAV. Aquestes són la Xarxa Natura 2000, el Pla Territorial Sectorial de Connexions Biològiques entre Espais Lliures i el Pla Territorial Sectorial d'Espais Agraris de Catalunya.

2.2.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Establir unes determinacions o normes en la gestió per a cada àmbit i cercar una unificació de criteris en la classificació urbanística, sovint molt dispar d'un municipi a un altre. Aquesta unificació ha de permetre una coherència de gestió dins del Parc Agrícola.
- Definir un Pla Especial que integri tots els instruments de planificació amb incidència territorial sobre els espais oberts de la plana, és a dir, PTMB, Xarxa Natura 2000, Pla Territorial Sectorial de Connexions Biològiques i Pla Territorial Sectorial d'Espais Agraris de Catalunya.

2.2.2 PROPOSTA DE CLASSIFICACIÓ EN L'ÀMBIT DEL PTMB

Es classifica el sòl del parc en cinc àmbits.

Àmbit d'Interès Bàsic Agrícola

Correspon a aquelles àrees en què la seva matriu és agrícola i els boscos són fragments dins d'aquestes àrees.

Proposta d'àrees per a aquest àmbit: Ca N'Ustrell – Mas Canals, Can Coniller – Can Gambús, Plana de St. Marçal, Riera de Sentmenat - Torrent d'en Baell, Torre Marimon – Ca N'Aiguader, Valls de Santiga, Torrent de Ca N'Oller, Pla de Rocamora, Gallecs, la Plana de Can Rosàs i Can Lluc, Can Montcau, Pla de la Torre - Sta. Justa, Vall del Torrent de Can Canyelles, Can Plantada – el Bonaire, Pla de LLerona, Corró d'Amunt –

Samalús, Cànoves – Marata, el Foguerar, Bell-lloc – Pla del Ramassar, Valldoriolf i Planes de la Riera de Vilamajor

Àmbit d'Interès Bàsic Forestal

Correspon a aquelles àrees on el percentatge de boscos és clarament dominant. El bosc és la matriu i els conreus són els fragments.

Proposta d'àrees per a aquest àmbit: Boscos de St. Julià d'Altura i Ribatallada, Serra de Galliners, Boscos de Canyameres, Boscos de Palaudàries i Ca l'Artigues, i Boscos del Castell de Plegamans.

Àmbit d'Interès Bàsic Fluvial

És l'àmbit on es desenvolupa la vegetació de ribera que necessita d'un tractament clarament diferenciat. És alhora un àmbit connector de màxima importància.

Proposta de rius i rieres d'aquest àmbit: el Besòs; el Mogent, Riera de Vilamajor, Riera de Vallserana, Torrent de Vallbona, Riera de Giola, Torrent de Fou, Riera de Cànoves, Torrent del Clavetaire, Torrent del Bell-lloc, Torrent de Valldoriolf; El Congost, Riera de Samalús, Riera de Can Rec, Riera de Can Patusca, Riera de Carbonell; el Tenes, Riera de Merdanç, Torrent de Can Canyelles, Riera Seca, Torrent de Can Pa i Aigua, Riera de Gallecs; la Riera de Caldes, Riera de Santiga, Riera de Polinyà, Torrent de Ca N'Oller, Riera de Sentmenat, Torrent d'En Baell; el Ripoll, Torrent de Ribatallada, Torrent de la Batzuca, Torrent de la Grípia, Riera de St. Cugat, Torrent de Colobrers, i el Riu Tort.

Àmbit d'Interès Bàsic Connector

Correspon a aquelles àrees petites que són peces essencials per garantir la connectivitat interna i externa del parc. Han de ser àrees on es reguli especialment l'activitat urbanística.

Proposta d'àrees per a aquest àmbit: Pla d'en Dormet, Pla del Bonaire, Santa Magdalena de Puigbarral, Torrent de la Batzuca i la Grípia, Can Messeguer, Can Llobateres, Can Fatjó dels Aurons - UAB, Torre Negra, Can Bages – Torre Turull, Plana de St. Nicolau, Can Llobeteres Nou, Can Cadernera, Plana del Castell de Sentmenat, Rodal nord de Caldes, Castell de Montbui, Boscos de Can Garriga i els Saulons, Mas Llobet – Torre Negrell, Can Roure, Vall de Merdanç, la Vall – Can Ferrerons, Font Granada, Rodal nord de Bigues, Eix de la C-251, Baix Mogent – Can Gol, Plana de Sta. Agnès de Malanyanes i Sant Julià del Fou – les Pungoles.

Àmbit de Tractament Paisatgístic

Correspon als límits d'aquelles urbanitzacions residencials i polígons industrials qualificats com a tal pel planejament vigent i que comparteixen frontera amb el Parc Agrícola. Així cal actuar des d'un punt de vista normatiu sobre aquests espais perifèrics per mitigar l'impacte paisatgístic que ocasionen i evitar possibles actuacions que puguin comprometre la correcta funcionalitat dels altres àmbits. També quedarien recollits en aquest àmbit les grans fronteres urbanes de transició amb els espais rurals. La normativa del PTMB ha de ser clau per regular aquests espais.

Proposta d'àrees per a aquest àmbit: s'inclouen dins d'aquest àmbit les urbanitzacions de baixa densitat, els polígons industrials, la xarxa de carreteres, les àrees de transició de la ciutat al camp, els parcs periurbans, i les àrees de lleure i els equipaments del Parc Agrícola.

2.2.3 ESQUEMA DE CLASSIFICACIÓ EN L'ÀMBIT DEL PEPAV

Es desenvolupa en aquest apartat les categories bàsiques que ha d'incloure el Pla Especial del Parc Agrícola del Vallès com a concreció del Pla Territorial Metropolità.

Dins les AIB Agrícoles

- a.-** Zona de Producció Agrícola. En aquestes àrees cal especialment zonificar les zones d'horta i la seva superfície màxima.
- b.-** Zona Agrícola d'Interès Natural, entre les quals trobem alguns erms i cultius importants per a la fauna.
- c.-** Arbreda en Zona Agrícola. La normativa ha de regular el tractament d'aquestes arbredes i formacions lineals considerades com a fragments en la matriu agrícola.

La normativa també ha de regular la gestió dels marges de conreu, de les tanques i d'algunes construccions menors associades a l'explotació agrícola. Cal elaborar una normativa per al conjunt d'àrees agrícoles referent a la fertilització de terres. En aquests aspecte, s'ha de tenir present que la legislació vigent no imposa cap restricció per als fertilitzants químics. Davant aquest buit legal la normativa del Pla Especial ha de fixar quantitats de fertilitzants per hectàrea, incloent tant els d'origen ramader com químic, i donar prioritat d'utilització al d'origen ramader.

Dins les AIB Forestals

- a.-** Zona Forestal d'Interès Natural. La normativa només ha de permetre una gestió encarada a mantenir i augmentar la seva diversitat.
- b.-** Zona Forestal d'Actuació. La normativa en podria regular un ús més intens i per aquest motiu fer un tractament específic destinat a la prevenció d'incendis forestals. Es tracta de delimitar les zones forestals de fàcil accés, endreçar el seu ús social i prendre mesures preventives per als incendis forestals tot actuant de "coixí" de les zones forestals amb major valor natural.
- c.-** Zona Agrícola de Prevenció. La normativa ha de regular la relació entre les funcions de producció i les funcions ambientals.
- d.-** Finalment cal incloure una categoria per gestionar específicament les àrees forestals que hagin patit un incendi forestal recent. Sovint les densitats d'arbres que rebroten en algunes àrees cremades és excessivament alta i cal anar prenent mesures específiques. Aquesta categoria ha de tenir un caràcter temporal.

Dins l'AIB Fluvial

- a.-** Zona Fluvial d'Interès Natural. Es caracteritzen perquè les formacions de ribera estan clarament consolidades i inserides en una matriu agroforestal. La tala de bosc de ribera ha d'estar estrictament prohibida.
- b.-** Zona Fluvial d'Interès Connector. Aquestes coincideixen amb les àrees amb un fort assentament humà i unes nul·les formacions arbòries. Cal regular el compromís entre les mesures de prevenció d'inundacions i l'habilitació d'unes mínimes condicions per al pas de la fauna. La qualificació com d'interès connector cerca una valoració positiva d'aquests espais.

El Pla Especial en aquests àmbits fluvials ha de planificar i ordenar de manera coherent i integral el conjunt de rius i rieres de la conca del Besòs, evitant situacions com les actuals on les diverses actuacions municipals no guarden la necessària coherència.

L'elaboració d'aquest Pla Especial és l'oportunitat de fixar el Domini Públic Hidràulic, les zones de policia i de servitud en el cas que encara no s'hagi fet.

Dins l'AIB Connector

El Pla Especial ha de marcar el seu caràcter agrícola o forestal i reforçar especialment les mesures que facilitin el trànsit de fauna.

Dins els Àmbits de Tractament Paisatgístic

a.- Frontera Urbana. Ha d'incloure les urbanitzacions disperses, les àrees urbanes denses i els seus parcs urbans de transició.

b.- Frontera Industrial. La normativa ha de regular les problemàtiques específiques que es poden donar en aquests sectors.

c.- Zona Fluvial Periurbana. Entre aquests espais fluvials periurbans destaquen: la Riera de Can Palau de Terrassa a Rubí, la Riera Seca entre St. Quirze i Sabadell, la frontera del Ripoll amb les ciutats de Sabadell i Barberà, la desembocadura de la Riera de Caldes, el Torrent de Vilardebò, el Pla de Palou i la Serra de Ponent a Granollers, el Mogent i el Torrent d'En Fou entre Cardedeu i Llinars del Vallès, el Congost des de les Franqueses fins a Granollers i el Besòs des de Montornès a Montcada i Reixac.

2.2.4 ALTRES MESURES D'ORDENACIÓ TERRITORIAL

Tres són els instruments d'ordenació territorial que han de permetre reforçar i completar la protecció donada des del PTMB i el PEPAV. Aquests són:

Xarxa Natura 2000

La xarxa ha d'incloure aquelles àrees que els estudis tècnics han determinat com a ZEPA. Aquestes àrees hauran de tenir la qualificació en el Pla Especial (PEPAV) de Zones Agrícoles, Forestals o Fluvials d'Interès Natural. La importància d'aquest instrument radica en els fons europeus per finançar programes d'actuació i suport a l'agricultura.

Pla Territorial Sectorial de Connexions Biològiques

Aquest instrument ha de reconèixer les grans àrees de la plana que defineixen els eixos bàsics territorials de la connectivitat o connectors ecològics. Aquestes grans àrees de connectivitat es caracteritzen per ser multihàbitat i, per tant, poden mantenir per elles mateixes els fluxos biòtics i abiòtics. També haurà de reconèixer les peces i eixos més estrets que acaben per donar una coherència completa al sistema. Aquests són coneguts com a corredors biològics. Entre aquests corredors biològics destaquen, entre d'altres, els àmbits fluvials de la xarxa del Besòs.

Pla Territorial Sectorial d'Espais Agraris

Aquest pla territorial haurà de reconèixer la totalitat del PAV com a parc agrícola, creant aquesta figura en el seu ordenament jurídic. Aquest pla sectorial ha de reconèixer les problemàtiques de l'agricultura periurbana. Finalment, haurà de donar un suport especial a les zones que en el PEPAV quedin definides amb la categoria de Zones de Producció Agrícola.

2.3 CLASSIFICACIÓ DE LA XARXA VIÀRIA AL PARC

El tercer element territorial de les Bases proposa una classificació dels camins, carreteres i autopistes que travessen el parc. En base aquesta classificació s'elaborarà la normativa i les condicions de integració pertinents. En el cas de les carreteres i autopistes les classificacions són d'estricta competència del Pla Territorial Metropolità (PTMB), però la xarxa de camins i pistes forestals són matèria d'ordenació del Pla Especial del Parc Agrícola (PEPAV).

2.3.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- El primer objectiu d'aquesta classificació és definir una normativa específica d'ús de la xarxa de camins i pistes definida com a Xarxa de Mobilitat Interna (X.M.I). Aquesta xarxa haurà de contemplar, i allà on s'escaigui segregar, aquelles pistes d'ús agrícola, dels camins d'ús lúdic i cultural.
- Per a la xarxa no interna, classificada en aquestes Bases com a Xarxa de Mobilitat Regional (X.M.R), es proposa que el PTMB incorpori a la seva normativa de carreteres i autopistes l'obligació d'estar permeabilitzades al trànsit de fauna allà on els informes tècnics pertinents ho considerin necessari. També haurà d'incorporar en aquesta normativa el respecte als camins d'ús agrícola i ramader que defineixi com a tal el Pla Especial (PEPAV). Aquesta normativa ha d'explicitar, en el cas dels passos subterranis, unes dimensions d'amplada i d'alçada clarament suficients per al pas de tractors i remolcs.

2.3.2 ESQUEMA DE CLASSIFICACIÓ EN ELS ÀMBITS DEL PTMB I PEPAV

Es proposa la següent classificació de la xarxa viària que afecta el parc:

Xarxa de Mobilitat Interna

Correspon als camins i pistes forestals del parc que no estan asfaltats, i si ho estan, aquells que només serveixen per a la circulació de maquinària agrícola. El Pla Especial (PEPAV) ha de catalogar primer i definir després la funció de les diferents pistes i camins i regular el seus nivells de senyalització. Es proposa la següent categorització:

- a.- Camí d'Interès Agrícola. Categoria específica per a les pistes que serveixin per a la mobilitat motoritzada dels propietaris agrícoles que treballen en el Parc Agrícola.
- b.- Camí ramader. Aquesta categoria és específica per als camins històrics destinats a la transhumància. La normativa del PTMB ha de prevenir l'impacte paisatgístic que sobre aquests camins tenen les infraestructures públiques.
- c.- Itinerari d'Interès Cultural o Natural. Categoria específica per als camins relacionats amb la mobilitat lúdica. En aquesta segona categoria cal posar especial èmfasi en la regulació de la circulació motoritzada d'ús lúdic, amb l'objectiu d'evitar accidents i molèsties per a aquelles persones que volen gaudir de l'entorn natural.
- d.- Camí d'Especial Interès en l'Extinció d'Incendis Forestals. En aquests darrers, la normativa ha d'obligar a dotar-los de punts d'aigua.

Hi haurà, però, camins i pistes d'ús mixt per als quals caldrà una normativa específica que compatibilitzi les diferents funcions que s'hi poden donar.

Xarxa de Mobilitat Regional

Correspon a les carreteres i autopistes asfaltades que enllacen poblacions de les comarques del Vallès. Es proposa que el PTMB incorpori també criteris basats en l'efecte barrera sobre les poblacions biològiques en la classificació de la seva xarxa de carreteres i autopistes. La incorporació d'aquests criteris no ha de resultar especialment difícil, ja que el potencial fragmentador es relaciona amb el volum de trànsit. En aquest sentit es proposa la següent categorització:

a.- Autovies i Autopistes. Les autopistes i autovies són una barrera molt severa i tenen un efecte d'aïllament. Normalment disposen d'una tanca perimetral impossible de franquejar per a la fauna. Hi ha, en alguns casos, canonades de desguàs de l'aigua de pluja per on algunes bestioles poden passar; també hi ha ponts i passos subterranis d'altres carreteres que creuen aquestes autopistes. En cap cas, estan pensats per al trànsit de fauna.

b.- Carreteres amb Alta Densitat de Trànsit Viari. Un segon bloc és el format per les carreteres, que si bé no tenen cap element físic aïllant, presenten un elevat índex de trànsit. Aquí, més que un efecte de fragmentació, el perill és el d'una elevada mortalitat en atropellaments. Aquest tipus d'infraestructures són més difícils de gestionar, ja que els vertebrats poden passar per qualsevol punt de la carretera.

c.- Carreteres amb Densitat Moderada de Trànsit Viari. Correspon a aquelles carreteres que no tenen un trànsit que pugui ser significativament perillós per a la fauna terrestre.

2.4 CLASSIFICACIÓ DELS EQUIPAMENTS I CONSTRUCCIONS

En aquest apartat de les Bases es donaran les classificacions dels edificis construïts dintre del parc com masies, construccions amb valor històric i altres equipaments en funció del seu ús i valor patrimonial. Aquest és un àmbit de la planificació que entra clarament dins les competències del PEPAV, ja que els elements als quals es fa referència estan relacionats amb les activitats agràries i valors culturals i socials que vertebraven l'existència d'aquest espai.

2.4.1 OBJECTIU ESPECÍFIC

- L'objectiu d'aquesta classificació és el de poder desenvolupar una normativa que, segons l'activitat a què estigui destinada la construcció i el seu valor patrimonial, moderi el seu impacte paisatgístic, reguli els usos i funcions, i fixi els criteris d'actuació sobre l'edifici en el cas de tenir elements amb valor patrimonial. Es pretén al mateix temps simplificar les classificacions disperses existents entre els diferents municipis.

2.4.2 PROPOSTA DE CLASSIFICACIÓ EN L'ÀMBIT DEL PEPAV

Es proposen dues categories bàsiques no excloents i basades en criteris diferents per als equipaments i les construccions existents al parc.

En funció del valor patrimonial i històric

Es proposa que aquells edificis, construccions i camins que hagin estat valorats com a tal i amb valor històric per l'Inventari del Patrimoni Històric (3.3.2), se'ls distingeixi amb la categoria d'Edifici, Construcció o Camí de Valor Històric del Parc Agrícola del Vallès. El Pla Especial ha de contenir la relació detallada d'aquests elements amb valor patrimonial i fixar també directrius futures en cas d'intervenció arquitectònica sobre aquests edificis. Aquestes directrius es sintetitzen en actuacions de conservació, actuacions de restauració i actuacions de rehabilitació.

En funció de l'ús modern

Les subcategories que es proposen són:

a.- Unitat d'Explotació Agrícola. Dintre d'aquesta subcategoria hi seran les granges i masies que es dediquen exclusivament a l'agricultura i la ramaderia. El PEPAV ha de delimitar amb precisió les masies que s'acolliran a aquesta subcategoria per evitar-ne una proliferació descontrolada així com volums i dimensions.

b.- Equipaments del Parc Agrícola del Vallès. Aquí trobarem els centres de recerca i formació com ara la Torre Marimon, els centres dedicats a la distribució i comercialització dels productes agraris, els Centres d'Interpretació Històrica i Ambiental que es proposen en l'apartat 3.3.2, els centres d'informació i les àrees de lleure. El centre de Torreferrusa i els equipaments de les cooperatives agrícoles han de ser considerats, també, com a equipaments del parc.

c.- Masia Agroturística. Són aquelles granges que es dediquin al turisme i a l'agricultura. El PEPAV ha de delimitar amb precisió les masies que es podran acollir a aquests tipus d'activitats per evitar-ne una proliferació descontrolada. La normativa ha de fixar el nombre màxim de persones que poden hostatjar per evitar hotels encoberts. També estaran dintre d'aquesta subcategoria les cases de colònies i les aules d'entorn rural.

2.5 ESQUEMA DE SÍNTESI

PTMB. Pla Territorial Metropolità de BCN	PEPAV. Pla Especial del Parc Agrícola Vallès
Classificació bàsica de les àrees del parc i normativa: -A.I.B agrícola -A.I.B forestal -A.I.B fluvial -A.I.B connector	Classificació detallada de les àrees del parc i normativa: - Zona forestal d'interès natural - Zona forestal d'actuació - Zona agrícola de producció - Zona agrícola d'interès natural - Zona fluvial d'interès connector .....
Classificació de la Xarxa de Mobilitat Regional i normativa: - carreteres - autopistes	Classificació de la Xarxa de Mobilitat Interna i normativa: - camins de prevenció d'incendis - camí d'interès històric i natural - camí ramader - camí d'interès agrícola
Àmbits de tractament paisatgístic. Normativa dels àmbits d'urbanització dispersa, polígons industrials amb frontera amb el parc ...	Classificació dels equipaments propis de l'activitat agrària i ambiental i normativa associada.
Delimitació indicativa del P.A.V.	Delimitació definitiva del P.A.V.

CAPÍTOL III: Eixos Estratègics de Gestió

Avui dia sabem que la planificació urbanística dels usos del sòl, tot i ser un element imprescindible, no és un instrument suficient. Ens calen programes de gestió activa que la complementin. És per aquest motiu que des d'aquestes Bases es proposa un Pla de Desenvolupament i Gestió (PDG) del Parc Agrícola del Vallès. El PDG proposat defineix tres eixos estratègics per a la gestió: sostenibilitat ambiental, infraestructures agroramaderes i patrimoni cultural i ús social. Definir els objectius i els programes d'actuació d'aquests tres eixos és la finalitat d'aquest capítol III.

3.1 EIX ESTRATÈGIC PER A LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

La necessitat d'aquest eix estratègic ve donada per les problemàtiques detectades en l'apartat de la Memòria dedicat a les problemàtiques ecològiques, com ara la continuïtat de les poblacions biològiques, i algunes de les exposades en l'apartat de les problemàtiques agrícoles, com ho són els fertilitzants, biocides i la conservació dels marges de conreu.

3.1.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Preservar les comunitats biològiques característiques de la Plana del Vallès i les seves espècies autòctones.
- Recuperar i protegir les poblacions de les espècies amenaçades.
- Conservar les àrees claus per a la continuïtat poblacional de les entitats biològiques, mitigant els efectes sobre la connectivitat biològica de les àrees urbanes i les infraestructures viàries.
- Mitigar els efectes de tot fenomen que perjudiqui a les espècies florístiques: explotació forestal, incendis, pèrdua de marges i erms, ús d'herbicides, introducció d'espècies exòtiques, etc.
- Pal·liar els efectes dels fenòmens que perjudiquen a les espècies faunístiques: cacera, biocides, mortalitat en vies de comunicació i línies elèctriques, pèrdua d'hàbitat, etc.
- Gestionar de manera eficient els cicles de l'aigua i dels nutrients i prendre les mesures necessàries per evitar processos erosius intensos sobre el sòl.

3.1.2 INSTRUMENTS DE L'EIX ESTRATÈGIC

Per tal d'assolir els objectius proposats, aquest eix estratègic s'articula entorn de set instruments d'actuació. El primer, el Programa de Seguiment de la Biodiversitat, condiciona els sis restants.

Programa de Seguiment de la Biodiversitat

Aquest programa ha de permetre disposar d'una diagnosi inicial de l'estat dels diferents elements biològics i ecosistemes presents dins l'àmbit del PAV, i suposa un punt de

partida de cara a futurs plans de monitorització integral adreçats a garantir la correcta conservació d'aquests sistemes naturals.

El programa ha de constar de tres fases seqüencials. La primera és determinar les espècies biològiques presents a la plana, la seva distribució territorial i l'abundància de les seves poblacions. La segona és determinar quina és l'evolució temporal de les poblacions de les diferents espècies i esbrinar quines presenten dinàmiques recessives. La tercera fase és associar l'evolució poblacional de les espècies amb els canvis ambientals i proposar mesures de gestió orientades a la salvaguarda de les espècies amb problemes de conservació. El programa valorarà també elements físics com la qualitat dels medis fluvials i el funcionament del cicle de l'aigua, la contaminació del sòl i el seu nivell d'erosió. Finalment cal realitzar un seguiment periòdic de l'evolució d'aquestes poblacions i espais naturals basat principalment en la monitorització de paràmetres o de les poblacions d'espècies bioindicadores.

Programa per a la Conservació de la Biodiversitat dels Medis Agrícoles

El seu objectiu central és la conservació de les espècies associades als conreus així com una agricultura més sostenible en el territori. Per tal d'aconseguir aquest objectiu les actuacions més importants són:

- Afavorir la màxima diversitat dels conreus tradicionals (entre els quals hi ha l'agricultura de secà) i la rotació de cultius no llenyosos. Aquesta actuació és especialment indicada per a aquelles àrees que el Pla Especial catalogui com a Agrícoles d'Interès Natural. Cal recordar que els monocultius són un cas extrem de baixa diversitat i faciliten, per proximitat, la propagació de les plagues agrícoles. Per contra, les comunitats més complexes són les més estables, tenen més capacitat de resistència i de recuperació. La barreja de diferents tipus de cultius en un territori (arbres fruiters, pastures, boscos i hàbitats aquàtics) augmenta la biodiversitat i permet estructurar el territori de forma més sostenible. Per altra banda, la rotació de cultius permet un ús dels nutrients del sòl diferent i ajuda així a racionalitzar la càrrega de fertilitzants i biocides abocats a les terres.

- Manteniment de marges i boscos de galeria. Aquesta actuació és indicada en totes les àrees de l'Àmbit d'Interès Bàsic Agrícola. Uns marges de conreu ben estructurats ajuden a controlar els processos erosius causats per l'aigua de pluja. També ajuden a interceptar l'escolament de nitrats i fòsfor que poden generar eutrofització si acaben arribant als aqüífers o cursos fluvials. Els marges de conreus es poden fer amb arbustos i arbres fruiters, esdevenint una font d'aliment per a la fauna.

- Fomentar l'agricultura ecològica i els programes d'innovació. L'agricultura ecològica ha de ser una via de treball dins del Parc Agrícola de Vallès. La disponibilitat d'un mercat d'un milió de persones al Vallès n'ha de facilitar la seva comercialització. A més, aquest tipus de productes suposen un valor afegit i diferenciador d'altres productes alimentaris que els fa més interessants per al consumidor.

- Reduir l'ús de fertilitzants químics i dejeccions ramaderes. Els fertilitzants, els nitrats i el fòsfor són els productes que comporten una major problemàtica en entrar en contacte amb el medi aquàtic. Els nitrats, un cop lixiviats cap a les capes més fondes del sòl o transportats per l'escolament superficial de l'aigua de pluja, provoquen eutrofització dels aqüífers i sistemes fluvials. Aquest fet suposa per al pagès una despesa de diners per unes quantitats de fertilitzant que la planta no acaba d'utilitzar totalment. De totes maneres, cal ser conscient que el manteniment d'un nivell raonable de productivitat passa en molts casos per l'aplicació de fertilitzants als sòls. Entre les accions que cal emprendre hi hauria:

a.- Instaurar una cartilla sanitària per als diferents camps de conreu on constessin i s'avaluessin regularment les necessitats reals de nutrients d'aquell sòl, i que un expert autoritzés o no la seva fertilització. Les quantitats de fertilitzants autoritzades han d'estar en funció del tipus de conreu a desenvolupar en cada collita. Aquesta estratègia ha de comportar una gestió més de detall per finques, superant l'actual model de control de les dejeccions ramaderes massa generalista. Aquest instrument generaria un banc de dades sobre sòls amb possibilitats reals de fertilització i un treball en simbiosi entre agricultors i ramaders.

b.- Tal com ja s'ha apuntat en l'apartat 2.2.3 el parc ha de tenir una normativa que reguli tant el tractament químic de fertilització com el d'origen ramader, i primar sobretot aquest últim.

c.- Afavorir les explotacions ramaderes de cicle tancat i més "familiars", menys generadores de purins ramaders que les de cicle integrat que només tenen porcs d'engreix.

d.- En qualsevol cas, s'ha d'intentar que les dejeccions ramaderes es transformin en un producte fàcilment aprofitable per l'agricultura mitjançant un procés de compostatge. Recuperar el jaç de palla, que permet posteriorment fer un adob natural de gran qualitat i que fixa millor el nitrogen al sòl, pot ser una solució en alguns casos.

- Reduir l'ús de biocides. Els seus efectes poden classificar-se en tres grans grups: efectes per a la salut humana, efectes secundaris per als agroecosistemes i efectes secundaris sobre els sistemes naturals. Entre els efectes sobre agroecosistemes, hi ha la destrucció dels insectes pol·linitzadors o dels depredadors naturals de les plagues. Calen plaguicides que utilitzin elements fàcilment reciclables pels sistemes naturals. La biodegradació dels plaguicides pot ser alhora un problema per a ells mateixos, ja que els poden restar eficaçia en haver-hi organismes i flora microbiana que es desenvolupin gràcies a aquests. Cal, doncs, estudiar quins poden ser els plaguicides i herbicides més adequats als sòls existents a la Plana del Vallès.

Finalment, la feina d'assessorament tècnic per als pagesos en qüestions de fertilització i fitosanitaris podria ser canalitzada a través de la constitució de les anomenades Agrupacions de Defensa Vegetal (ADV).

Programa per a la Conservació dels Medis Forestals

El seu objectiu és la conservació de les espècies pròpies de medis boscosos i arbustius. Per tal assolir aquest objectiu les actuacions més destacades que cal realitzar són:

- Gestionar l'explotació forestal, i en especial la de les formacions de ribera, sota criteris de respecte a la diversitat florística i faunística. En aquest sentit s'ha de remarcar la importància dels arbres i branques mortes, les quals són refugi d'ocells i invertebrats. Aquests darrers són especialment importants com a font d'alimentació dels depredadors superiors. Aquest tractament només seria adequat per aquelles zones catalogades d'interès natural i allunyades de les àrees amb potencialitat d'incendi forestal.

- Gestionar els desbrols del sotabosc que es duen a terme com a mesura per a la prevenció d'incendis. La intensitat del mateix ha de dependre de si l'àrea és d'interès natural o d'interès social, per tant amb major risc d'incendi forestal.

- Regular l'activitat ramadera a l'interior dels boscos, especialment en els retalls forestals isolats en zones agrícoles. Cal tenir present que una certa ramaderia pot ser útil per fer un cert control del sotabosc allà on hi ha risc d'incendi forestal, com en les zones de pas de línies elèctriques o per a la neteja de marges de camins.

Programa per a la Conservació dels Medis Aquàtics

L'objectiu general d'aquest programa és el de la conservació de les espècies associades als medis aquàtics i la rehabilitació dels rius com a connectors fluvials de valor paisatgístic. Per tal d'assolir aquests objectius, les actuacions i directrius a seguir s'han classificat en generals i específiques. Les específiques fan referència a la classificació que es proposa des del PEPAV per als àmbits fluvials, és a dir, per a les Zones d'Interès Natural i les Zones d'Interès Connector.

Actuacions i directrius generals

- Reduir la pol·lució de l'aigua fluvial. En el compliment d'aquest objectiu juguen un paper fonamental les EDAR (Estació Depuradora d'aigües Residuals). Sovint, moltes depuradores s'han construït utilitzant paràmetres del centre i el nord d'Europa. Allà però, els rius són més cabalosos i per tant tenen més facilitat per dissoldre determinats contaminants. En aquest sentit, sembla fonamental abaixar la concentració d'amoni. Finalment convé allunyar les depuradores dels marges del riu i evitar la instal·lació de col·lectors per la llera o els marges fluvials.

- Afavorir l'ús racional de l'aigua. En aquesta direcció s'han d'aturar les concessions d'aigua de les EDAR en favor dels camps de golf, per dedicar-les a millorar els cabals dels rius. Aquest ús racional de l'aigua s'ha d'estendre també a les hortes de regadiu.

- Evitar el tancament del Ripoll a la Via Verda Farell – Marina, i el Besòs - Mogent al PEIN de la Conreria – Sant Mateu – Céllecs. Aquestes mesures s'han d'acompanyar d'altres de preventives, especialment a la Riera de Cànoves.

- Promoure la reubicació d'algunes construccions esportives i industrials existents en el sistema fluvial del Besòs. Cal, també, analitzar la reubicació d'algunes àrees residencials de baixa densitat pel risc d'inundabilitat.

- Els episodis recents d'inundacions demostren que sovint s'estan dimensionant els rius en funció de les infraestructures i no al revés. Un mal exemple són alguns ponts nous de carreteres amb arcs mal dimensionats i ubicats. Les canalitzacions poden ser necessàries en alguns trams de riu, però cal tenir present que les formes rectilínies i la pròpia canalització fan adquirir més velocitat i força al riu, amb els perills que això comporta. Calen, doncs, canalitzacions més toves i estructures més meandriformes.

- S'han de conservar els camins fluvials i les zones de pas com a fórmula per a consolidar el Domini Públic Hidràulic i les zones de servitud. Si bé a vegades la facilitat d'accés al riu pot generar problemes locals de contaminació per abocaments sòlids, la definició d'itineraris locals de natura sol ser un factor d'implicació ciutadana i de major control d'aquests abocaments il·legals.

Actuacions i directrius sobre les Zones Fluvials d'Interès Natural

- Afavorir la recuperació del bosc de ribera i de les formacions de vegetació helofítica com a criteri bàsic específic. Cal recordar que la vegetació de ribera fa funcions d'autodepuració dels rius i permet, així mateix, l'existència de microorganismes que fan la funció de biofiltres. Finalment, ajuda a reduir la velocitat dels rius i l'erosió dels marges fluvials. En aquesta funció destaquen les gatelles i la vegetació helofítica.

- A l'hora de realitzar tasques de recuperació del bosc de ribera, s'ha de partir dels retalls de vegetació existents mínimament ben conservats, i afavorir, allà on sigui possible, les vernedes i les alberedes. Cal també tenir present que en les etapes inicials de restauració, la vegetació està poc preparada per les avingudes, per tant, fóra interessant la instal·lació de xarxes biodegradables.

- Prohibir la tala de la vegetació de ribera i les plantacions d'arbres al·lòctons.
- Prohibir l'extracció d'àrids per l'impacte ambiental que ocasionen i per motius de seguretat en un àrea tan densament poblada i urbanitzada com la conca del Besòs.

Actuacions i directrius sobre les Zones Fluvials d'Interès Connector

- Promoure la plantació de vegetació aquàtica a les basses de rec i estanys dels parcs periurbans i urbans. En aquest sentit és interessant de preservar les sèquies i recloses amb valor patrimonial relacionades amb antigues activitats econòmiques, tot creant elements d'aigua en aquestes zones.

- Molts dels carrers de les ciutats s'han dissenyat d'esquena als rius amb vials que han actuat de barrera entre els ciutadans i el seu riu. S'ha de descarregar el trànsit d'aquestes zones i modificar aquests vials per esdevenir àrees peatonals. Si la plantació de vegetació de ribera en les àrees urbanes no es convenient per motius de seguretat caldrà optar sempre, en les àrees peatonals urbanes, per l'enjardinament amb vegetació mediterrània.

- A la llera, la repoblació amb espècies autòctones com la boga i els joncs, preparats per suportar les avingudes, poden ajudar a donar verdor al riu.

Programa per Garantir la Connectivitat Biològica

La connectivitat és una característica important a l'hora de plantejar una estratègia de millora dels hàbitats faunístics del parc. En aquesta línia, la conservació de la diversitat biològica de la Plana del Vallès ha de fonamentar-se en dos factors estratègics primordials: la conservació de les zones naturals de major extensió i el manteniment de la continuïtat territorial de les poblacions biològiques. Això comporta la creació d'una xarxa d'espais naturals integrada per les àrees agroforestals de major extensió que resten a la plana i pels espais no urbanitzats que les intercomuniqueu, amb la finalitat de salvaguardar la continuïtat territorial de les poblacions de les diferents espècies. Per tal assolir aquest objectiu les actuacions més destacades són:

- Manteniment dels espais no urbanitzats que intercomuniqueu les principals àrees naturals de la plana. Aquests espais són els referenciats en l'apartat 2.2.2 d'aquestes Bases com Àmbits d'Interès Bàsic Connector.

- Evitar la saturació urbanística de les urbanitzacions de "segona residència" de l'àmbit forestal.

- Promoure a les zones urbanes i al seu perímetre la creació de zones verdes contínues i amb vegetació autòctona.

- Aprofitament dels espais de servitud de les infraestructures viàries existents per crear corredors forestals.

- Promoure la creació de passos de fauna en infraestructures viàries. El tipus d'actuació a emprendre dependrà de la classificació proposada en l'apartat 2.3.2.

a.- En el cas de la Xarxa de Mobilitat Regional (carreteres i autopistes) s'han d'habilitar ponts i passos subterranis de fauna, que, a més, han de ser hàbils per a un nombre elevat d'espècies. Cal posar especial cura en els passos sobre rius i torrents. Sovint els tubs són petits i no estan ben preparats per al pas d'amfibis. En el cas de les carreteres, cal posar cura en els talussos massa pronunciats. Finalment s'han de construir les tanques que canalitzin els animals cap a aquests passos, que també hauran de servir per limitar l'impacte acústic del trànsit sobre la fauna.

Els trams d'autopistes d'actuació prioritària són: la C-17 entre Canovelles i l'Ametlla del Vallès; l'AP-7 al seu pas per l'Autònoma, en el tram comprès entre els polígons

industrials de Can Salvatella i Santiga, i entre La Roca del Vallès i Cardedeu; finalment cal actuar a la C-58 a l'alçada del Torrent de la Batzuca.

Els trams de carreteres d'actuació prioritària són: la C-59 entre Palau de Plegamans i Caldes de Montbui, la C-251 entre les Franqueses del Vallès i Cardedeu, la B-140 a Santiga, diferents trams de la C-155 entre Sabadell i Parets del Vallès i la N-150 al seu pas pel Torrent de la Batzuca.

b.- Respecte a la xarxa de pistes interna del parc s'han de prendre mesures en els passos de torrents, pensant especialment en els amfibis i alguns rèptils.

Programa de Gestió de Línies Elèctriques

La presència de les línies elèctriques al llarg del territori són imprescindibles a l'hora de garantir les activitats humanes, si bé la seva presència comporta una problemàtica ambiental gens menyspreable. Alguns dels efectes més coneguts i polèmics són l'impacte paisatgístic sobre el territori i el possible efecte sobre la salut humana dels camps electromagnètics. Un altre problema molt menys conegut, però d'un impacte molt greu sobre els sistemes naturals, és el seu efecte sobre la mortalitat per electrocució o col·lisió de moltes espècies d'aus. A més a més, aquest tipus d'incidències generen talls en el subministrament energètic que afecten la qualitat del servei, i en determinats casos també s'ha comprovat que poden ser la causa d'origen d'incendis forestals.

A l'hora de proposar les diferents línies d'actuació cal realitzar una distinció entre la xarxa elèctrica ja existent sobre el territori i la construcció de noves línies elèctriques. A continuació s'enumeren les principals línies d'actuació proposades.

Implantació de noves línies elèctriques

La implantació de noves línies elèctriques a l'interior dels límits del PAV haurà d'anar acompanyada sempre d'un estudi d'explotació que justifiqui la necessitat de la nova línia. En cas que es consideri estrictament necessària, s'exigirà també un estudi d'impacte ambiental que determini quin és el traçat més adequat de cara a minimitzar-ne l'impacte sobre el paisatge i les activitats humanes que es porten a terme a la zona, i també de cara a evitar qualsevol efecte nociu per a l'avifauna.

En el cas de noves línies de transport, també conegudes com d'alta tensió, caldrà evitar aquells traçats que puguin afectar àrees de major rellevància natural, d'especial importància de cara a l'explotació agrícola o bé que passin a pocs metres d'àrees habitades. En aquest sentit es recomanarà, sempre que sigui possible i viable, el soterrament de les línies, especialment en punts propers a nuclis urbanitzats o àrees d'especial interès biològic. En el cas de noves línies aèries (no soterrades) s'exigirà la col·locació de dispositius de senyalització dels cables de presa de terra, en aquells punts del traçat on estudis especialitzats dictaminin que existeix un elevat risc que les aus pateixin col·lisions.

En el cas de les línies de distribució (mitja i baixa tensió) també es recomanarà el soterrament de la línia. En el cas que això no sigui possible o viable s'exigirà que els models de suports instal·lats hagin estat homologats com a segurs per a l'avifauna. També caldrà instal·lar dispositius anticollisió en aquells punts del traçat on es consideri que existeix un elevat risc de col·lisió de les aus amb els cables.

Remodelació de la xarxa elèctrica existent

Inicialment caldrà realitzar una avaluació prèvia de l'estat actual de la xarxa elèctrica present dins dels límits del PAV. Caldrà determinar si els actuals traçats són els més òptims i adients, els tipus de suports presents i el seu efecte paisatgístic i sobre l'avifauna.

Una mesura inicial a prendre seria la racionalització de la xarxa existent. S'han d'eliminar aquelles línies que poguessin ser redundants o hagin quedat obsoletes. En aquest sentit s'exigirà sempre el desmantellament dels cables per tal de minimitzar el risc d'incidents de col·lisió, i sempre que sigui possible, l'eliminació d'aquells suports que comportin un impacte paisatgístic elevat.

Les línies de distribució presents a la Plana del Vallès són responsables actualment d'un gran nombre d'electrocucions d'aus, principalment rapinyaires hivernants o que crien a les serralades properes, i d'altres grups d'aus que inclouen també espècies protegides. La presència de models de suports metàl·lics molts perillosos per a les aus o fins i tot el mal estat de conservació d'alguns d'aquests són les principals causes d'aquest problema. Així, doncs, s'exigirà l'aplicació de mesures antielectrocució eficaces i duradores en tots aquells suports que hagin estat catalogats com a perillosos per les aus. També s'hauran d'instal·lar dispositius anticollisió en trams de línies, tant de distribució com de transport, que representin un risc elevat per a les aus.

Programa de Regulació de les Activitats Cinegètiques

La caça és una de les activitats de lleure que es porta a terme a la natura amb un nombre de practicants més elevat. La realització d'aquesta activitat de manera inadequada pot generar conflictes seriosos amb altres activitats de lleure i afectar de manera important les poblacions de determinades espècies clau dins dels ecosistemes mediterranis. De totes maneres, una gestió cinegètica realitzada de manera racional i sostenible pot arribar a ser fins i tot beneficiosa pel manteniment i l'equilibri dels sistemes naturals. Per aquest motiu es proposen una sèrie de mesures que permetin compatibilitzar la caça amb la conservació de la biodiversitat i amb d'altres activitats que es portin a terme al PAV.

- Inventariar tots els vedats inclosos dins del PAV, determinar exactament els seus límits i superfícies, i la gestió cinegètica que s'hi porta a terme: tipus de caça, nombre de captures i pràctica de repoblacions amb espècies cinegètiques.

- Promoure el compliment de la legislació vigent sobre caça: superfície mínima requerida del vedat, determinació precisa de les àrees de seguretat, establiment dels períodes concrets durant els quals es permet la caça menor i del senglar, penalització de pràctiques il·legals contra espècies protegides (persecució per trets o verins).

- Prendre mesures per compaginar les activitats cinegètiques amb altres pràctiques de lleure, com per exemple informar sobre els dies concrets de cacera i senyalitzar adequadament les àrees per tal que no succeeixin incidents fatals.

- Prohibir la pràctica de la mitja veda, ja que es realitza durant el mes d'agost, un dels mesos amb més gent de vacances, i que afecta a moltes espècies que tot just han acabat la temporada de cria.

- Promoure l'eliminació de les àrees lliures de caça presents dins del PAV.

- Facilitar mecanismes legals a propietaris particulars i vedats per propiciar l'establiment d'àrees on no es permeti caçar (Refugis de Caça o Reserves de Fauna Salvatge en el cas que sigui possible).

- Afavorir que els vedats portin a terme activitats cinegètiques de caire més sostenible: adequar el nombre de socis o caçadors a les poblacions de preses existents, evitar repoblacions amb espècies cinegètiques que poden introduir malalties a les poblacions naturals ... Facilitar la preparació de plans de gestió cinegètica i la realització de censos periòdics d'espècies claus (conill, perdiu, senglar).

- Implicar les associacions de caçadors en l'aplicació i coordinació de totes aquestes mesures, per tal que també participin en les tasques de gestió del territori i conservació del patrimoni natural.

3.2 EIX ESTRATÈGIC D'EQUIPAMENTS I INFRAESTRUCTURES AGRORAMADERES

Aquest segon eix de les Bases pretén desenvolupar les línies bàsiques de la intervenció directa de l'administració en els problemes més estructurals del sector agroramader, ja exposats en l'apartat de la Memòria definit com a problemàtiques agrícoles. Els principals instruments d'intervenció corresponen als equipament i infraestructures que s'han de finançar en base als pressupostos públics. Altres elements d'aquest eix pretenen garantir uns mínims serveis socials que han anat adquirint els ciutadans que viuen en els àmbits urbans, però que no sempre han arribat als habitants rurals.

3.2.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Fomentar la recerca, la formació agrària i ramadera i l'assessorament a les explotacions.
- Desenvolupar instruments i infraestructures de comercialització dels productes agrícoles del parc.
- Crear un Banc Públic de Terres com a instrument de suport als pagesos i com garantia jurídica d'estabilitat en l'ús del sòl en les terres de titularitat pública.
- Millorar les infraestructures bàsiques agrícoles com els camins.
- Donar els serveis de caràcter bàsic a la població rural dispersa en condicions d'igualtat amb les àrees urbanes.

3.2.2 INSTRUMENTS DE L'EIX ESTRATÈGIC

Programa de Recerca i Formació (Parc Tecnoalimentari de la Torre Marimon)

Un dels principals problemes del camp català i vallesà és l'envelliment de la seva població i la manca d'un relleu generacional d'un nombre significatiu d'explotacions agràries. Una de les mesures importants que ha d'ajudar a superar aquest greu problema és el desenvolupament d'un programa sobre formació i recerca. No hi ha cap dubte que la recerca i la formació són avui dia dos pilars bàsics per a qualsevol activitat econòmica. Cal, doncs, l'elaboració d'un Programa de Recerca i Formació Agrícola, que només es podrà desenvolupar plenament si hi ha una decidida intervenció de l'administració pública. Es Proposa com a centre neuràlgic d'aquesta activitat la Torre Marimon, espai que històricament ja ha desenvolupat aquesta funció de recerca i formació. Els objectius i programes del Parc Tecnoalimentari han d'anar en la línia exposada en el document *Torre Marimon, propostes de desenvolupament del territori*, formulades pel grup ciutadà Torre Marimon XXI de Caldes de Montbui. Així doncs es proposa que el Parc de la Torre Marimon tingui les següents línies essencials de treball:

La Formació

Aquesta línia s'ha de fonamentar en la incorporació al projecte dels cicles de formació professional de grau mitjà i superior relacionats amb la silvicultura, l'agricultura, la ramaderia i l'alimentació; el desenvolupament d'un conveni de pràctiques a la Torre Marimon per als alumnes de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona; i l'elaboració d'uns mòduls formatius de reciclatge per als professionals agraris i ramaders en actiu.

La Recerca

Les possibilitats de recerca en agricultura i ramaderia són molt amples, però, més que crear un centre de recerca independent, cal vincular l'espai agrícola de la Torre Marimon als centres de recerca ja existents. En aquesta línia, és especialment convenient crear convenis de col·laboració entre les universitats i l'IIRTA. Es podrien desenvolupar programes de recerca relacionats amb els biocombustibles, les energies renovables i el compostatge. Una altra branca de recerca és la de l'agricultura i la ramaderia ecològica com a forma de gestió integrada, per tal de cercar models que augmentin l'eficiència de les granges amb el mínim cost energètic i ambiental. S'han d'impulsar també programes de conservació i de millora de les varietats agrícoles i ramaderes autòctones, amb major potencial per donar un valor afegit als productes de la comarca. En aquest sentit es proposa que des de la Torre Marimon es gestioni un Banc Públic de Llavors a disposició dels pagesos del Vallès. La preservació dels sòls ha de ser una altra línia de recerca, tot buscant les millors combinacions de plantes per tal de millorar l'equilibri del cicle dels nutrients. Finalment una darrera línia d'investigació podria anar lligada a l'elaboració de productes alimentaris.

Estratègia de Suport a la Comercialització de la Producció Agrícola

Un segon problema que palesa el camp vallesà és la falta d'instruments per a la comercialització de la producció agroramadera. Cal, doncs, desenvolupar una estratègia i una xarxa de comercialització dels productes agrícoles del parc amb el suport de l'administració pública. Les dues línies de treball de l'Estratègia de Suport a la Comercialització de la Producció Agrícola són:

Consell Regulador de la Qualitat Agrícola del Vallès.

Actualment a Catalunya, els consells reguladors van associats a la producció d'un determinat producte alimentari com el vi, l'oli, la vedella ... La proposta tot just apuntada té en canvi un caràcter més territorial. Cerca garantir, més que la qualitat d'una producció monoespecífica, la qualitat d'un conjunt variat de productes conreats o criats en l'entorn territorial de la comarca del Vallès. Aquests criteris de qualitat hauran de ser específics de cada producte i poden, a més, estar relacionats tant amb els seus valors organolèptics més tradicionals de varietats avui en vies de desaparèixer, com de la cura "ambiental" en la seva producció. Així, la garantia de producte fresc i de qualitat ambiental del Vallès podria ser reconeguda pels consumidors a través d'un Segell de Producte de Qualitat del Vallès, que es proposa sigui gestionat pel citat Consell Regulador. Un bon exemple és la Mongeta del Ganxet per a la qual s'està tramitant la Denominació d'Origen Protegida. Aquest Consell Regulador també seria l'encarregat de la difusió dels valors de la producció agrària i ramadera del Vallès. Aquesta visió més territorial de la qualitat, ve també avalada per la necessitat d'allunyar-se dels monocultius que sovint suposen riscos comercials i ambientals, riscos que precisament la garantia del Segell de Qualitat vol evitar.

Creació d'una Xarxa Comercial Agrícola del Vallès.

Cal avançar en un model modern de comercialització de la producció agrícola, que per la proximitat a les zones de producció pot oferir un producte del dia i de qualitat als ciutadans d'aquesta comarca. Els instruments claus d'aquesta xarxa han de ser les cooperatives agrícoles i la constitució d'una cadena de botigues amb base als mercats municipals dels pobles i ciutats del Vallès. En aquestes botigues, els productes amb el Segell de Qualitat han de tenir un protagonisme preferent. En aquesta direcció, l'administració ha d'ajudar i fomentar d'una manera decidida l'associacionisme del

pagesos en cooperatives agrícoles amb voluntat de generar una xarxa comercial competitiva. Alhora, l'administració local ha de facilitar també l'obertura de parades comercials en els seus mercats municipals.

Un element cada vegada més important en les estratègies comercials són les noves tecnologies de la informació, al capdavant de les quals està internet. En aquest sentit fóra interessant la creació d'una pàgina web central des de la qual els ciutadans poguessin comprar, via internet, directament al pagès o les seves cooperatives. Així el pagès tindria un instrument de venda directa al consumidor i sense intermediaris. El pagès mateix podria fer el repartiment de les comandes gràcies a la proximitat dels clients.

El Banc de Terres Públic

Aquest ha de ser concebut com una forma de patrimoni públic que ajudi als agricultors que disposin de poques terres. El temps d'arrendament hauria de ser d'un mínim de 20 anys, ja que alguns tipus de cultiu com els llenyosos requereixen força anys per començar la producció. El procediment de formació d'aquest Banc Públic de Terres podria ser similar al desenvolupat a altres països del nostre entorn més proper amb una llarga tradició en aquest camp administratiu. El fons inicial del Banc estaria format per les terres que actualment ja són de propietat pública.

Programa d'Infraestructures i Serveis Bàsics

Aquest programa tindria dues línies de treball clarament diferents, la primera té un marcat caràcter d'interès general, la segona té un caràcter de justícia social i igualtat de serveis. Aquestes dues línies d'actuació són:

- Dissenyar i executar el manteniment dels camins i pistes d'interès agrícola i ramader classificats com a tal en el capítol normatiu de la Xarxa de Mobilitat Interna. Acompanyant aquesta xarxa, fóra també interessant dissenyar un sistema de vigilància, especialment nocturna, de la producció agrícola més fàcilment comercialitzable.

- Garantir l'arribada dels serveis bàsics a les masies i cases d'agroturisme com poden ser l'aigua, el gas, el correu, l'assistència sanitària urgent, el transport escolar, la recollida d'escombraries, el telèfon i internet. A pesar de la proximitat al medi urbà, encara avui hi ha masies que no disposen d'aquests serveis en igualtat amb les vivendes urbanes.

3.3 EIX ESTRATÈGIC SOCIAL I CULTURAL

Aquest eix pretén desenvolupar les potencialitats educatives, turístiques i de lleure que tenen els espais agrícoles i forestals de la plana. És una aposta pels valors propis de la comarca i una eina per lluitar contra la deslocalització cultural que caracteritza la nostra societat. El Vallès ha estat humanitzat des de la prehistòria i, per tant, ha estat escenari de moltes cultures que hi han deixat la seva empremta. Malauradament, molts del jaciments arqueològics descoberts en el procés de construcció dels nous elements de l'espai urbà, o bé desapareixen després de ser documentats en una excavació arqueològica d'urgència, o bé són integrats deficitàriament en el paisatge vallesà. Finalment s'han de desenvolupar polítiques culturals, creant centres d'interpretació històrica i ambiental i rutes d'interès cultural i natural, que permetin a la ciutadania exercir el seu dret al coneixement del medi i a la informació sobre la història i els valors ecològics de la comarca on viuen.

3.3.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Protegir i divulgar el patrimoni natural, històric i antropològic de la plana.
- Definir els equipaments del parc de caràcter social i cultural.
- Desenvolupar una xarxa de camins per a ús social, cultural i educatiu, incloent tant els camins històrics com els senders excursionistes, i nous itineraris per apropar els ciutadans al patrimoni natural de la Plana del Vallès.
- Articular les potencialitats turístiques dels espais oberts del Vallès i els seus valors paisatgístics.
- Potenciar la participació ciutadana en la preservació, manteniment i restauració dels elements històric i arqueològics.
- Articular una xarxa d'espais d'hortos periurbans a l'estil del que s'ha fet a Mogoda o al Ripoll, com a espais de lleure i transició amb la zona agrícola tradicional.

3.3.2 ELS INSTRUMENTS DE L'EIX ESTRATÈGIC

Inventari dels Conjunts i Sistemes que Conformen el Patrimoni Històric, Arqueològic i Antropològic de la Plana del Vallès

L'inventari té la funció de catalogar, cartografiar, documentar històricament, avaluar l'estat de conservació i valorar els possibles usos públics i privats del patrimoni històric, arqueològic i antropològic que atesora una àrea històricament tan humanitzada com el Vallès, amb l'objectiu de recopilar la informació que permeti elaborar polítiques públiques per protegir-lo, però també per facilitar l'accés de la ciutadania al seu coneixement.

L'inventari ha de donar també unes directrius en forma de recomanacions per orientar els gestors polítics a l'hora de resoldre els problemes d'integració paisatgística i d'actuació sobre els diversos jaciments arqueològics. S'han evitar situacions com les viscudes a la Bòbila de Madurell (jaciment del neolític mitjà de primer ordre) a Sant Quirze, al camí de Can Grau a la Roca del Vallès o el mausoleu romà de Sentmenat. Les actuacions sobre els elements patrimonials poden ser diverses, en funció de l'estat de cada element, els seus possibles usos i l'interès educatiu. Cal distingir entre la conservació, la restauració, la rehabilitació o la reforma per a la reutilització amb activitats que siguin compatibles amb les finalitats del parc.

L'inventari ha d'incloure totes les restes arqueològiques, les masies, castells, coves, molins, sèquies, basses, fonts, hortes, mines, pous, vapors, camins i tots aquells altres elements amb valor patrimonial com ho són també la toponímia, antroponímia, costums, festes populars, etc. que tot i que no deixen rastre material, formen part de l'activitat humana tant com els elements patrimonials materials.

Programa "Museològic" de la Xarxa d'Elements Històrics

El programa ha de ser una eina de síntesi dels coneixements sobre la història del Vallès i, alhora, un estímul per a la recerca i l'evolució conceptual de les diferents etapes històriques. Cal elaborar un discurs global que integri els diferents elements patrimonials i els contextualitzi en la seva realitat històrica, social i d'entorn natural, un discurs que permeti a la ciutadania i als visitants del parc la comprensió de l'evolució històrica i la humanització de la plana, on l'agricultura i la ramaderia sempre han estat un element modulador del paisatge, però que permeti alhora la lectura de l'entorn des de diferents punts de vista: agrícola, industrial, fluvial, d'espais lliures, antropològic i/o sociològic i tecnològic. El discurs s'ha d'estructurar en consonància amb la xarxa bàsica de camins i

senders històrics que permeti enllaçar els diferents elements amb relació temporal entre si, però també ha de permetre el recorregut temàtic al llarg de la història i així constatar com les tècniques de conreu, constructives etc, ens demostren la capacitat de supervivència adaptació i modelació humana del medi. Aquesta xarxa d'itineraris, basada en l'observació dels elements patrimonials i en l'establiment de punts museístics, és la plasmació del projecte "museològic" del parc, de la mateixa manera que la distribució de les sales d'un museu i allò que hi ha exposat en conformen el seu discurs museològic.

Finalment aquest programa és el que gestionaria les tasques de restauració i consolidació del patrimoni històric i arqueològic del parc en consonància amb les directrius marcades per l'Inventari.

Programa d'Actualització de la Xarxa de Senders Naturals, Històrics i de Lleure

El disseny d'una xarxa de senders ha de ser un instrument relligador dels diferents objectius d'aquest eix estratègic. Aquesta xarxa de senders tindrà la classificació de Xarxa de Mobilitat Interna ja definida en el Capítol II apartat 2.3.2. A continuació es proposen alguns suggeriments a tall d'exemples:

- Rutes per conèixer el poblament neolític de la comarca, com podria ser la que enllacés el camp d'urnes del Pla de la Bruguera amb el jaciment de Can Roqueta .

- Rutes que integrin els elements romans de la plana, com podria ser la recuperació del camí romà que unia les restes de la Vilae de Can Bonvilar, el poblat d'Arrahona, el mausoleu de Sentmenat, les termes de Caldes i la Vilae de Can Terrés a la Garriga.

- Rutes medievals com les que uneixen els diferents castells "roqueters" amb funcions de vigilància militar, alguns molt alterats o a punt de desaparèixer, com el castell de Guanta, la Torre Roja, la Torrota de Cadafalc... i els castells amb funcions de policia, presència política i fiscalització, com el Castell de Sentmenat, el Casal fortificat de Rosanes ... tots ells es situen al peu de la Serralada Prelitoral. El PR que enllaça els monestirs de St. Cugat i St. Llorenç del Munt també n'és un bon exemple.

- Rutes fluvials que expliquin l'ús històric i el valor natural que han tingut i tenen els rius, com a estructuradors de poblament i font de vida, amb elements com ara les fonts i l'aprofitament per al rec d'hortes. Cal destacar en aquestes rutes la importància del bosc de ribera. Un exemple en podria ser el Torrent de Colobres a Sabadell.

- Rutes fluvials que expliquin l'aprofitament hidràulic basat en els molins, que evolucionen des del model de molí fariner al molí paperer i, posteriorment, al molí draper. Alguns d'aquests molins van combinar l'energia hidràulica amb l'elèctrica i van esdevenir les fàbriques on es duïen a terme els processos del ram de l'aigua, és a dir, els tints i els acabats de la indústria tèxtil. Un bon exemple de conjunt patrimonial d'aquest tipus és l'existent al llarg del Ripoll i la Riera de Sentmenat.

- Rutes antropològiques i/o socio-econòmiques, com el camí dels cabalers, dels masovers, dels circuits del bestiar, de la farina, del vi, del mercat setmanal, etc. Un altre bon exemple serien les rutes relacionades amb les capelles rurals i les ermites. Conèixer el rodal d'una parròquia ens informa de les comunitats rurals i les seves mentalitats, dels moments de puixança i dels de crisi. Aquestes darreres poden anar associades a les masies històriques de la comarca. Un excel·lent exemple de masia per visitar és la de Can Deu amb el seu Museu de les Eines del Camp.

- Rutes d'enllaç d'elements històrics de la plana amb alguns elements ibers o prehistòrics de la Serralada Litoral. No cal oblidar que entre Céllecs i Collserola hi ha les restes de diferents poblats ibers: Puig Castellar, Castell Ruf, Céllecs i Ca N'Oliver.

Aquests itineraris han de permetre explicar una època històrica del Vallès on el poblament es va concentrar en les serralades, a diferència de l'època romana, en què el poblament es va centrar a la plana. Algun PRC com el 36, que passa també per alguns dòlmens megalítics, n'és un bon exemple.

- Dins de l'apartat de les rutes més senderistes fóra interessant dissenyar una xarxa de senders locals dins de cada Àmbit Local de Gestió. Alguns itineraris ja existents en són un bon exemple; les tres rutes de l'espai de Gallecs, el PRC-32 a la Vall del Tenes, o els itineraris de la xarxa Vallès Natural. En aquest sentit, els recentment editats Itineraris pel Rodal de Sabadell de la Unió Excursionista de Sabadell en són un molt bon exemple com a rutes per conèixer el patrimoni històric i natural.

Aquest programa finalment ha d'acordar la senyalització i el manteniment dels itineraris del parc.

Xarxa de Centres d'Interpretació Ambiental i Històrica i àrees de lleure

Els Centres d'Interpretació Ambiental i Històrica (CIAH) han d'esdevenir el punt de referència per al visitant del parc que vol ampliar els seus coneixements. Han de posar al seu abast plafons explicatius i material audiovisual sobre les finalitats del parc, sobre el discurs museístic i sobre els itineraris patrimonials i naturals. Es Proposa l'establiment de cinc Centres d'Interpretació Ambiental i Històrica de la Plana del Vallès:

- C.I.A.H de la Salut (Sabadell). D'interpretació de l'ocupació neolítica, romana, medieval i industrial que es dóna al llarg del Ripoll, també del seu medi natural.

- C.I.A.H de Can Terrés (la Garriga). D'interpretació de les restes romanes de Can Terres i la Xarxa de Castells de guàrdia que hi ha al peu de la Serralada Prelitoral, així com del medi agroforestal de la Via Verda Tagamanent – Céllecs.

- C.I.A.H del Castell de La Roca (la Roca del Vallès). D'interpretació del medi fluvial del Besòs - Mogent i els castells i poblats ibers que es desenvoluparen a la Serralada Litoral.

- C.I.A.H Torre Marimon (Caldes de Montbui). D'interpretació de l'agricultura i la seva evolució tecnològica des del neolític fins als nostres dies. També d'interpretació de les diverses agricultures en funció dels microclimes i àmbits locals de la plana.

- C.I.A.H de Can Ponsic (St. Quirze del Vallès). Projecte elaborat per St. Quirze Vallès Natura de recuperació de l'aiguamoll de Can Ponsic i d'adequació de la balma neolítica de Can Pallàs.

Finalment, cada un dels Àmbits Locals de Gestió ha de tenir les seves àrees de lleure i punts d'informació de les rutes del parc.

Programa de Captació i Formació del Voluntariat

El programa de voluntariat del parc ha d'esdevenir un instrument de canalització de la voluntat de la ciutadania de participar activament en la gestió d'aquests espais agrícoles. Els èxits obtinguts per alguns programes de voluntaris com el del Parc de Collserola en recomanen el disseny d'un d'específic per al Parc Agrícola del Vallès. Les funcions del voluntariat poden ser moltes i variades, i van des de les tasques d'informació i guiatge cultural, fins a les de neteja i condicionament de camins. En aquesta direcció, el disseny de cursos de formació podrien ajudar a crear un cos de voluntaris per donar suport en les tasques d'extinció d'incendis forestals. Entre d'altres exemples que han estat força reeixits hi ha l'Associació Hàbitats, que realitza un control i seguiment dels paràmetres bàsics de qualitat dels rius catalans, aquest projecte és conegut com el Projecte Rius.

CAPÍTOL IV: Òrgan Rector i Finançament

El capítol IV completa l'estructura de gestió del Parc Agrícola del Vallès i exposa una proposta de model administratiu i financer per al parc. Tot i que aquest capítol sigui posterior al capítol III, en el qual es dissenya el Pla de Desenvolupament i Gestió, temporalment s'ha de constituir primer l'òrgan rector, i aquest ha d'aprovar posteriorment el PDG constituït pel tres eixos estratègics.

Les Bases per al Finançament s'escauen fora de la capacitat de decisió de l'òrgan rector, i per tant, no poden ser fixades des del Pla de Desenvolupament i Gestió. Moltes de les propostes apuntades depenen directament de la llei de pressupostos de la Generalitat o del Govern Central. Per aquest motiu, tot i que estan molt relacionades amb els eixos estratègics de gestió, s'han ubicat en aquest darrer bloc IV.

4.1 ÒRGAN RECTOR DEL PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS

La complexitat de l'espai a gestionar és elevada i amb un caràcter multidireccional. Les decisions que s'han de prendre afecten a diversos sectors socials, a la qualitat ambiental i sobre fenòmens que actuen a escales temporals diferents. Cal, doncs, donar un marc correcte de discussió i gestió per a cada problemàtica socioambiental. En aquest sentit, les problemàtiques de caràcter més local o de curt termini no han de bloquejar les discussions més estructurants, i d'abast temporal més llarg, però tampoc aquestes darreres han d'entorpir el dia a dia de la gestió. Donar solucions a aquestes dinàmiques és l'objectiu d'aquest apartat de les Bases.

4.1.1 CONSTITUCIÓ DEL CONSORCI DEL PARC AGRÍCOLA

La necessitat d'integrar un important nombre d'administracions locals i superiors, així com de fer participar els propietaris agrícoles en el govern del parc fa necessari un procés de diàleg constituent. El final d'aquest procés ha de permetre arribar a uns acords sobre el model de govern i participació dels diferents agents implicats. Es proposa, doncs, que aquests acords, fruit del diàleg entre administracions i societat civil, quedin definits en un Conveni per a l'Administració i Gestió del Parc Agrícola del Vallès. Aquest conveni ha de crear el Consorci del Parc Agrícola del Vallès com a òrgan rector del parc. El Consorci del Parc Agrícola del Vallès estaria format per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, els Ajuntaments del Vallès i els sindicats agraris. La representació sindical hauria d'estar en funció de la representativitat obtinguda a les eleccions a Cambres Agràries. Aquesta representació, però, ha de fonamentar-se en la pagesia local.

El document de creació del Consorci podrà regular una normativa detallada de funcionament administratiu i procedimental intern, així com la quota de representació de les diferents administracions públiques i de les organitzacions de pagesos més representatives. Finalment es proposa que aquest conveni sigui elevat al rang de decret per la Generalitat de Catalunya per reforçar legalment les actuacions del futur Consorci. Pren especial rellevància jurídica el fet que el conveni tingui rang legal de decret, ja que el mateix podria dotar de personalitat jurídica pròpia al Consorci per fer complir la

normativa definida i aprovada, de capacitat per emprendre les accions legals pertinents sobre aquelles actuacions que puguin afectar al parc i estiguin en contradicció amb allò dictat pel Pla Especial, i de capacitat sancionadora si la situació ho escau.

També fóra interessant que el Consorci assumís la funció de Consell Regulador del Segell de Producte de Qualitat del Vallès.

Finalment, es proposa que la seu oficial estigui ubicada on en algun dels edificis emblemàtics del Parc Rural de Gallecs. Creiem que és de justícia reconèixer en aquest indret la defensa històrica dels espais agrícoles de la plana duta a terme pels pagesos i la societat civil.

4.1.2 L'ESTRUCTURA ADMINISTRATIVA DEL CONSORCI

La màxima institució de govern i deliberació del parc ha de ser el Consell Plenari. El consell aprovaria el Pla de Desenvolupament i Gestió (PDG), i vetllaria pel compliment dels seus objectius generals i els específics de cada eix estratègic de gestió d'aquest pla. També vetllarà pel compliment de la normativa que es derivi del Pla Especial. En essència, però, ha de ser la institució d'anàlisi i discussió de totes aquelles decisions d'escala temporal llarga, i que per tant, permeten encaminar el parc cap a la seva viabilitat i sostenibilitat. El Consell Plenari ha de ser l'instrument que dissenyi, amb temps, les polítiques adequades per superar les amenaces ambientals i les debilitats econòmiques.

Per gestionar les decisions d'escala temporal més curta es proposen dues grans unitats administratives.

Gerència d'Àmbit Regional

Aquesta gerència està pensada per coordinar els instruments del parc de caràcter sectorial i gestionarà les decisions que sobre aquests instruments prengui el Consell Plenari. Els instruments de caràcter sectorial que es dirigiran des d'aquesta gerència són:

El parc tecnològic de la Torre Marimon

L'oficina per a la promoció dels productes del parc

L'oficina d'avaluació

L'oficina per a la defensa del Besòs (Consorci per a la Defensa del Besòs).

Per tant, des d'aquesta Gerència Regional es gestionarà el Programa de Recerca i Formació, l'Estratègia de Comercialització, els Estudis Socials i Econòmics del Parc, el Programa de Seguiment de la Biodiversitat i el Programa de Conservació del Medis Aquàtics,

Entitats de Gestió Local

Aquestes entitats gestionarien els programes dependents de l'eix estratègic de sostenibilitat ambiental (menys el Programa de Seguiment de la Biodiversitat i el Programa de Conservació dels Medis Fluvials), i els programes dependents de l'eix estratègic social i cultural. Es proposa quatre àmbits de gestió local, coincidint amb les quatre vies verdes en les quals està inserit el parc i que alhora actuen de separadors urbans:

Via Verda St. Llorenç – Collserola

Via Verda Farell – Marina
 Via Verda Bertí – Gallecs
 Via Verda Tagamanent – Céllecs

Escollint les Vies Verdes com a unitats de gestió local es reconeix una realitat territorial a la qual cal dotar d'instruments de gestió. Alhora, aquests separadors urbans permetrien agrupar la representació municipal (35 municipis) en el Consell Plenari i fer aquest més operatiu.

4.1.3 ESQUEMA DE SÍNTESI

Àmbit Normatiu PTMB - PEPAV	Àmbit de Gestió PDG		
	Equip. Infra. Agrícoles	Sostenibilitat Ambiental	Sociocultural
A.I.B Agrícola			
A.I.B Forestal			
A.I.B Connector			
A.I.B Fluvial			
A. Tractament Paisatgístic			
X.M. Interna			
X.M. Regional.			
Unitat d'Explo. Agrícola			
Equip. del Parc Agrícola			
Edifici de Valor Històric			
Masia agroturística			
Àmbit Administratiu	Gerència d'Àmbit Regional		Entitats de Gestió Local

A.I.B; àmbit d'interès bàsic; X.M: xarxa de mobilitat

4.1.4 CONSELL SOCIAL DEL PARC

Acompanyant al Consorci del Parc Agrícola del Vallès es proposa crear un Consell Social del Parc, on les entitats socials com col·lectius ecologistes, excursionistes ... i especialment institucions com la universitat, puguin manifestar de manera pública les seves opinions i propostes sobre la gestió d'aquest espai. Es proposa que l'aprovació del programes d'actuació siguin sotmesos a un informe previ del Consell Social. Finalment cal considerar la possibilitat de crear consells socials dins de cada Entitat de Gestió Local.

4.3 BASES PER AL FINANÇAMENT DEL PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS

Els eixos estratègics de gestió necessiten definir els seus instruments de finançament per ser realment operatius. És doncs des d'aquesta necessitat que es planteja la conveniència d'aquest apartat, que ha de dotar de recursos econòmics estables el Parc Agrícola.

Es proposa bàsicament quatre línies de finançament:

- Inversió pública ordinària

Aquesta pot venir tant de petits trams d'impostos destinats específicament a uns programes d'actuació, com de partides generalistes del pressupost ordinari de l'administració. La primera permet garantir una mínima inversió anual, la segona modular aquesta inversió en funció de les possibilitats econòmiques de l'administració.

- Mesures de fiscalitat ambiental

En aquestes Bases entendrem per fiscalitat ambiental, aquells diners que l'administració deixa de recaptar via impostos a canvi que els propietaris desenvolupin per ells mateixos les mesures correctores que les administracions demanen. Impostos com l'IVA, l'IRPF o l'IBI es poden adaptar a una proposta de fiscalitat ambiental.

- Fons europeus

Aquest tipus de finançament podria considerar-se com a inversió pública ordinària, però la seva especificitat mereix aquest comentari apart. Actualment, l'Agenda 2000 exigeix als pagesos el compliment d'uns estàndards bàsics de responsabilitat mediambiental coneguda com a ecocondicionalitat. El projecte de Parc Agrícola de Vallès i la possibilitat que aquest espai sigui reconegut com a ZEPA, ha de permetre obtenir amb més facilitat aquests ajuts europeus. Aquest reconeixement es veurà reforçat en un futur per l'Avís del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre l'Agricultura Periurbana (NAT/204) de 16 de setembre de 2004.

- Fons provinents del programa de patrocinadors i el suport de la societat civil.

Aquests tipus de fonts de finançament han anat en expansió en la darrera dècada, així com la importància del voluntariat per desenvolupar determinades tasques. El Parc Agrícola del Vallès no pot renunciar a aquestes fonts, màxim quan està inserit en una àrea d'un milió de persones i amb una potent xarxa empresarial.

4.3.1 OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Definir i fixar un model de finançament per als diferents programes d'actuació del Parc Agrícola que sigui estable en el temps.
- Avançar cap a una fiscalitat més ecològica que reflecteixi els costos reals dels programes que es volen impulsar.
- Estimular un nou model agrícola i ramader autosuficient, és a dir, econòmicament viable i ambientalment sostenible, que inciti els pagesos a continuar la seva activitat econòmica i professional al camp.

4.3.2 ELS INSTRUMENTS PER AL FINANÇAMENT

Estudi Social i Econòmic del Parc

Aquest estudi ha de reflectir la realitat social i econòmica de la gent que treballa en el camp, proposar-ne els mecanismes financers necessaris i definir una sèrie d'indicadors socials i econòmics que permetin prendre el pols a la realitat del parc de forma periòdica. En concret:

Ha d'estudiar l'estructura d'edats de la població i les perspectives generacionals de futur de les explotacions.

Ha d'analitzar el nivell de renda i vida dels pagesos i establir un barem de comparació amb l'estàndard urbà.

Ha d'estudiar l'estructura de la propietat de la terra i el tamany de les explotacions per analitzar la viabilitat de rebre ajudes públiques, i en tot cas, poder corregir a temps els problemes detectats per la manca d'una superfície suficient.

Ha d'analitzar la suficiència i la necessitat del finançament proposat per als diferents programes d'actuació del parc. Aquest apartat ha de finalitzar amb noves propostes de finançament si s'escau.

I finalment ha de promoure estudis de mercat per als productes agraris del parc que donin respostes a les problemàtiques detectades. En aquest sentit poden ser interessants les anàlisis de debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats dels productes del Parc Agrícola.

Proposta de Finançament de l'Eix de Sostenibilitat Ambiental

Reduir la pressió fiscal sobre el sòl no urbanitzable agrícola i forestal

L'aposta pel Parc Agrícola del Vallès suposa una sèrie de beneficis ambientals generals per a la societat, però per al pagès pot suposar una pèrdua clara d'expectatives urbanístiques que d'alguna manera caldrà compensar en aquells casos en què es declari la qualificació de sòl no urbanitzable. En aquesta línia es proposa:

- Una supressió de l'Impost de Successions i Donacions i de l'Impost de Transmissions Patrimonials i d'Actes Jurídics Documentats.
- La tasca genèrica del manteniment del paisatge rural ha de ser també reconeguda per altres impostos com l'IBI en aquelles masies de caràcter clarament agrícola i ramader. L'actual situació de pràcticament no recaptar aquest impost hauria de tenir la seva confirmació legal.

Mesures i ajuts per a la millora de l'estructura de la propietat

La necessitat d'assegurar el futur generacional de l'activitat agrícola comporta la definició d'un paquet de mesures econòmiques i de gestió que tinguin aquest objectiu. Es proposen les següents mesures.

- Incentius fiscals per a les SAT (Societats Agrícoles de Transformació), especialment per ser uns instruments que poden garantir el futur agrícola de diverses explotacions en el cas que un dels seus propietaris abandoni la feina de pagès sense relleu generacional.
- Ajuts per als joves no familiars que vulguin instal·lar-se en explotacions sense continuïtat generacional. Aquests ajuts han de venir tant dels fons socials europeus com del Departament d'Agricultura.

Mesures directes de suport a una agricultura sostenible

Cal també definir ajudes per a aquells pagesos que treballin en la línia definida pels programes de conservació del medis agrícoles, forestals i fluvials. També ha d'haver-hi una línia especial d'ajuts per als pagesos que apostin per una agricultura ecològica. Per assegurar la coherència de les actuacions, l'ús correcte dels ajuts i la viabilitat de l'explotació que els ha de rebre, cal que aquest bloc estigui lligat a la presentació d'un Pla Tècnic de Gestió i Millora Agrícola (PTGMA) de les finques i a un Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal (PTGMF).

Es proposa que una part de la borsa d'ajudes i subvencions tingui una base provinent del Cànon de Sanejament de l'Aigua, ja que moltes de les ajudes van destinades a mesures que afavoreixen el cicle hidrològic i la recàrrega no contaminant dels aqüífers. Una altra part d'aquesta borsa ha de provenir dels fons europeus destinats a donar suport a les àrees agrícoles i forestals incloses en la Xarxa Natura 2000. Les principals mesures són:

- Ajudes específiques per a les assegurances agrícoles d'aquelles explotacions que tinguin validat el seu PTGMA o el PTGMF en la línia del Programa de Conservació dels Medis Agrícoles.

- Increment de les ajudes a aquelles explotacions que facin un canvi cap a l'agricultura ecològica.
- Increment de les ajudes al canvi cap a una ramaderia desenvolupada amb paràmetres ambientals, especialment cap a les granges de cicle tancat.
- Ajudes per a l'activitat ramadera que col·labori en les tasques de prevenció d'incendis forestal, mitjançant la pastura, en aquelles zones on hi hagi risc.
- Subvenció total dels treballs forestals destinats a la millorar de les àrees arbrades de la Plana del Vallès en la línia exposada pel Programa de Conservació dels Medis Forestals.
- Ajudes per al manteniment correcte dels marges de conreu, ja que molts són elements especialment importants per a les aus i la lluita contra l'erosió.
- Definir una línia d'ajuts suficients per a l'agricultura de secà i la ramaderia amb valor ambiental. Aquest valor correspon a la defensa del paisatge tradicional del Vallès com a mosaic agroforestal.

Mesures complementàries de suport a una agricultura sostenible.

- Reducció de l'IRPF, ja que una agricultura més sostenible i menys intensiva pot significar un cert descens del beneficis econòmics del pagès; no seria lògic gravar-los excessivament amb un impost com l'IRPF que és proporcional a la productivitat.

Finançament de les inversions en infraestructura pública

L'administració té responsabilitats exclusives en inversions directes en infraestructures que tenen un caràcter públic, i que corresponen a tasques de "sanejament" del medi natural. És per a aquestes que cal dissenyar també un model de finançament. En aquest sentit es proposa:

- Un percentatge de l'Impost Especial sobre Hidrocarburs per al Programa per Garantir la Connectivitat Biològica.
- Un Percentatge de l'impost recaptat sobre l'energia per a la correcció de l'impacte de les línies elèctriques sobre l'avifauna.
- Incrementar les aportacions que es fan a través del Cànon de Sanejament de l'Aigua per a la recuperació dels marges de ribera i la qualitat de l'aigua dels rius de la conca del Besòs.

Proposta de Finançament dels Equipaments i Infraestructures Agroramaderes

Finançament dels equipaments i la comercialització

- Fons europeus, pressupost ordinari de la Generalitat i la Diputació destinats al Programa de Recerca i Formació Agrícola i Ramadera. Aquestes inversions es podrien complementar amb les inversions fetes des del Programa de Recerca de Patrocinadors.
- Treballar per una major ambientalització de l'IVA, gravant la producció més contaminant amb un IVA més alt, de tal manera que la diferència de preus entre els productes més ecològics i els que han seguit un procés més agressiu ambientalment, sigui escassa per al consumidor. Els productes amb el Segell de Producte de Qualitat del Vallès han de gaudir d'aquesta mesura. Els preus del mercat en definitiva han de reflectir les externalitats negatives generades.
- El fons monetari per a la creació del Banc Públic de Terres podria nodrir-se d'un tram de l'Impost de Societats provinent de les empreses instal·lades en

els polígons industrials del Vallès. El problema d'aquest darrer impost, avui, és la seva recaptació en exclusiva per l'administració central.

- Finalment és necessari millorar les ajudes que els pagesos poden tenir per a la modernització de la maquinària agrícola. Aquestes ajudes vindrien del pressupost ordinari del Departament d'Agricultura.

Proposta de Finançament de l'Eix Social i Cultural

La següent proposta ha d'ajudar a finançar el Programa d'Actualització de la Xarxa de Senders Culturals, Històrics i de Lleure i el Programa de Creació de centres d'informació, àrees de lleure i Centres d'Interpretació Ambiental i Històrica. Es proposa:

- Destinació a aquests programes del 100 % de l'IVA recaptat en càmpings, cases d'agroturisme, restaurants, llibres editats sobre temàtica local i relacionada amb el parc, en definitiva, empreses relacionades amb l'explotació dels valors ambientals del parc.
- També l'Impost de Societats pagats per aquestes empreses hauria de revertir en aquests programes de l'eix estratègic social i cultural. El problema d'aquest darrer impost, avui, és la seva recaptació en exclusiva per l'administració central.
- Percentatge de l'Impost de Circulació recaptat pels municipis per al manteniment de la xarxa de camins d'interès agrícola, ramader i de prevenció i extinció dels incendis forestals.
- Increment dels ajuts públics relacionat amb el manteniment i millora de la qualitat de vida dels habitatges rurals. Aquests ajuts podrien provenir dels pressupostos ordinaris dels Ajuntaments. Aquests ajuts són importants per a moltes masies amb valor patrimonial, perquè cal reconèixer-ne el sobrecost del seu manteniment.
- Completar el finançament amb el suport del Departament de Cultura.

Programa de Recerca de Patrocinadors

Per complementar el finançament del Parc Agrícola caldria finalment cercar el suport econòmic de la societat civil a través d'un projecte de patrocinadors. Un exemple interessant en aquesta direcció és el programa de patrocinadors del Parc de Collserola. Aquest programa, doncs, pot esdevenir estratègic a l'hora de completar el suport financer del parc. Així, els objectius bàsics d'aquest programa serien la recerca de fons econòmics per:

- Crear i apadrinar una Xarxa de Custòdia del Territori parant especial atenció en els àmbits d'interès bàsic connector, és a dir, aquelles peces del territori essencials per a salvaguardar la connectivitat del Parc Agrícola.
- Ajudar a la millora dels hàbitats d'aquelles espècies animals o vegetals amb destacat interès per la seva raresa o perill d'extinció.
- Patrocinar programes de recerca agrícola i ramadera en el si del programa del Centre Tecnoalimentari de la Torre Marimon
- Ajudar al manteniment dels camins i rutes d'interès natural i cultural, així com a la seva divulgació.
- Ajudar al manteniment i protecció del patrimoni històric i arqueològic del parc.

Consideració final

Ubicació del Parc Agrícola en la planificació territorial del Vallès

La Plana del Vallès consta d'un conjunt de vies verdes i corredors que han estat detallats en diversos estudis, el primer dels quals va ser elaborat per l'ADENC el 1994 per al Departament de Medi Ambient, CONNEXIONS BIOLÒGIQUES DELS ESPAIS D'INTERÈS NATURAL DEL VALLÈS. CRITERIS DE CONSERVACIÓ (Diego, F., Martín, J. i Ribas, J.).

Les Bases per a la protecció del Parc Agrícola proposen un model d'ordenació i gestió per a les quatre vies verdes centrals del Vallès; St. Llorenç – Collserola, Farell – Marina, Bertí – Gallecs i Tagamanent – Céllecs en nomenclatura recent. Han quedat, però, al marge d'aquest document les vies verdes perifèriques del Vallès, Obac – Olorda, Calma – Corredor i Montseny – Montnegre. El motiu no ha estat una menor importància de les mateixes, sinó el de formular una proposta per al tram més conflictiu de la Plana del Vallès, aquell que s'està convertint en un contínuum urbà de Terrassa a Llinars del Vallès.

A diferència de les quatre vies verdes centrals del Vallès, més agrícoles, les vies verdes perifèriques de la comarca, són més clarament forestals. Fa relativament pocs anys, la Diputació de Barcelona va llençar la proposta de l'Anella Verda per a la Regió Metropolitana de Barcelona. En alguns esquemes inicials de la proposta apareixien les vies verdes forestals de la plana, com la Via Verda l'Obac – Olorda, i la Via Verda Montseny – Montnegre. Cal insistir en aquesta proposta de l'administració per la gran importància que tenen les citades vies verdes per a la connectivitat de la xarxa PEIN de la regió metropolitana. La realització d'aquell projecte permetria definir, en l'àmbit del Vallès, el que podríem anomenar l'Anella Forestal del Vallès. Aquesta estaria constituïda pels parcs naturals i connectors de la Serralada Prelitoral, les vies verdes de la Calma – Corredor i Montseny – Montnegre, els parcs i connectors de la Serra Litoral i la Via Verda Obac – Olorda que tancaria l'Anella.

Amb la consideració de l'Anella Forestal i el Parc Agrícola apareix de manera clara l'estructura territorial de l'espai obert al Vallès, i es fa evident la importància estratègica del Parc Agrícola en aquesta planificació. Així, la ubicació del Parc Agrícola, abastant l'àrea més problemàtica de la conca del Besòs, permet dotar-se d'un instrument de gestió integral d'aquesta conca. Alhora, s'observa com els àmbits del parc esdevenen elements de connectivitat i complementarietat agrícola, insubstituïble, dels espais forestals. Aquesta protecció dels espais agroforestals de la plana esdevé bàsica per a la preservació de la biodiversitat del Vallès.

Finalment, la gran complexitat de relacions existents entre l'espai urbà i l'espai obert al Vallès, fa necessari un reconeixement jurídic ampli d'aquesta complexitat. És per això que creiem que el Parc Agrícola del Vallès haurà de tenir, a més del PTMB, el reconeixement del Pla Sectorial d'Espais Agraris de Catalunya, el Pla Sectorial de Connexions Biològiques entre Espais Lliures i la Xarxa Natura 2000.

ESQUEMA DE FUNCIONALITAT I GESTIÓ DE LA XARXA D'ESPAIS NATURALS DEL VALLÈS

Instruments de gestió

PARC AGRÍCOLA DEL VALLÈS ANELLA FORESTAL DEL VALLÈS

Parc Natural de St. Llorenç del Munt i l'Obac		Connexió St. Llorenç – Montseny PEIN: Gallifa, Cingles del Bertí, Sauva Negra i Vall de Marfà		Parc Natural del Montseny						
Obac – Olorda		St. Llorenç – Collserola	Farell – Marina	Bertí – Gallecs	Tagamanent – Cèlecs		Calma – Corredor	Montseny – Montnegre		
Corredor fluvial: Vallvidriera – Llobregat – Riera de Gaià	Connector agroforestal	Connector agroforestal i complementarietat agrícola de Collserola (Plana de St. Marçal)	Corredor fluvial del Ripoll	Tram central del connector ecològic Selva – Penedès. Complementarietat agrícola de la Serra Prelitoral. Corredors fluvials: Riera de Caldes, Tenes i Congost		Corredor fluvial: Riera de Cànoves	Connector agroforestal	Corredor fluvial: Tordera - Vallgorgina	Connector agroforestal	Corredor fluvial: Riera de Gualba – Riera de Montnegre
Parc de Collserola		Corredor fluvial del Besòs				Corredor fluvial del Mogent i complementarietat agrícola de la Serra Litoral		Connector agroforestal		Connector agroforestal
Parc de Collserola			Parc de la Serra de Marina i Parc de la Serra Litoral PEIN Conreria – St. Mateu – Cèlecs				Parc del Montnegre - Corredor			

Annex Cartogràfic (veure fulletó en pdf)

- Mapa de Referència del Parc Agrícola i l'Anella Forestal.
- Parc Agrícola del Vallès. Àmbits del Pla Territorial Metropolità de Barcelona per al Parc Agrícola.